

Halk Sağlığı Genel
Müdürlüğü

Haftalık İnfluenza (Grip) Sürveyans Raporu

2020/5. Hafta (27 Ocak – 2 Şubat 2020)

ŞUBAT, 2020, ANKARA

T.C. Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼

Genel M¼d¼r
Doę. Dr. Fatih KARA

Genel M¼d¼r Yardımcısı
Uzm. Dr. Muhammet ME

Bulağıcı Hastalıklar Dairesi
Başkanlığı

Daire Başkanı
Dr. Ayla AYDIN

HAZIRLAYAN

Uzm. Dr. Emine AVCI

Bu ‘Rapor’da yer alan bilgiler, sonuçlar kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Halk Sağlığı Genel
Müdürlüğü

Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanlığı

Haftalık İnfluenza (Grip) Sürveyans Raporu

ÖZET

2020/5. Hafta (27 Ocak – 2 Şubat 2020)

Ülkemizde 2020 yılı 5. hafta çalışılan Sentinel Grip Benzeri Hastalık (GBH/ILI) sürveyans numunelerinde influenza pozitifliği bir önceki hafta (% 54,5) ile benzerlik göstererek % 51,6 saptanmıştır. Çalışılan 161 sentinel numunede 45 influenza A(H1N1), 38 influenza B virüsü tespit edilmiştir (tablo 1).

Çalışılan Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) sürveyans numunelerinde influenza pozitifliği bir önceki hafta (% 35,4) ile benzerlik göstererek % 31,6 saptanmıştır. Çalışılan 152 sentinel numunede 32 influenza A(H1N1), 14 influenza B, 1 influenza A(H3N2) virüsü, 1 influenza A ve B ko-infeksiyonu tespit edilmiştir Diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesi % 21,7 saptanmıştır. Diğer solunum yolu virüsleri arasında en çok saptanan RSV olmuştur (tablo 3).

Çeşitli merkezlerden alınan non-sentinel influenza sürveyans numunelerinde influenza pozitifliği bir önceki haftaya (% 46,6) göre düşüş göstererek % 35,7 saptanmıştır. Çalışılan 255 non-sentinel numunede 65 influenza A(H1N1), 23 influenza B, 1 influenza A(H3N2) virüsü, 2 influenza A ve B co-infeksiyonu tespit edilmiştir. Çalışılan numunelerin 189'unda

diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesi % 18 saptanmıştır. Diğer solunum yolu virüsleri arasında en çok saptanan RSV ve Rhinovirus olmuştur (tablo 5).

2019/20 Sezonu Genel Değerlendirme

Sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına grip benzeri hastalık (ILI) nedeni ile başvuran bireylerden alınan numunelerde influenza pozitiflik hızının ardışık olarak % 10 üzerine çıktığı 2019/49. hafta influenza sezonu başlamıştır. Avrupa'ya göre ülkemizde sezon iki hafta geç başlamıştır (Avrupa'da 2019/47. haftası). 2019/52. haftasından bu yana influenza pozitiflik hızı % 50 üzerinde seyretmektedir. 2017/18 influenza sezonu hariç son üç grip sezonuna göre bir hafta erken % 50 üzerine çıkmıştır (2017/18 sezonunda % 50'ye hiç çıkmamıştır). 2020/3. haftası % 69,9 ile geçmiş influenza sezonlarına göre daha yüksek pozitiflik hızı ile pik yapmıştır. Son altı grip sezonunda saptanan en yüksek pozitiflik hızı % 43,7 - % 65,4 arasında değişmektedir. Okulların tatil olduğu 2020/4. haftası ve 2020/5. haftası influenza pozitiflik hızı sırası ile % 54,5 ve % 51,6'ya düşmüştür.

2019/45. haftasına kadar dolaşımda influenza B virüsü yer alırken, 2019/45. haftasından itibaren influenza A(H1N1) virüsü dolaşıma girmiştir ve 2019/49. haftasından itibaren tespit edilen influenza A(H1N1) virüslerinde artış olmuştur. İnfluenza A(H1N1) ve influenza B virüsleri birlikte dolaşımda (co-dominance) yer almaktadır. Ülkemiz dolaşımdaki baskın virüsler açısından içinde bulunduğumuz Batı Asya influenza bulaş zonuna benzemektedir. Ayrıca ülkemizde dolaşımdaki baskın virüsler açısından bölgeler arasında farklılıklar mevcuttur. Akdeniz bölgesinde influenza B virüsünün, Marmara ve İç Anadolu bölgesinde influenza A(H1N1) virüsünün baskın virüs olduğu, Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz bölgesinde influenza B ve influenza A (H1N1) virüslerinin birlikte dolaşımda yer aldığı görülmektedir (tablo 2).

Sentinel hastanelere yatan hastalar arasında influenza pozitiflik hızı 2020/3. haftası % 56 ile geçmiş sezonlara göre daha yüksek saptanmıştır (Son üç grip sezonu en yüksek influenza pozitiflik hızı % 30-34 arasında, 2015-16 sezonunda % 52,9 saptanmıştır). 2020/4. haftası ve 2020/5. haftası influenza pozitiflik hızı sırası ile % 35,4 ve % 31,2'ye düşmüştür. Sentinel hastanelere SARI nedeni ile yatan hastalar arasında influenza A(H1N1)'in influenza B'ye göre daha fazla yatışıya neden olduğu görülmektedir. Bu beklenen bir durumdur. Ancak iller arasında SARI nedeni ile yatan hastalar arasında, saptanan virüsler açısından farklılık mevcuttur. Ankara, Erzurum, İstanbul, Samsun'da SARI nedeni ile yatan hastalar arasında influenza A(H1N1) virüsünün, İzmir'de influenza B virüsünün daha fazla saptandığı, Adana'da ise influenza A(H1N1) ve influenza B virüslerinin saptandığı görülmektedir (tablo 4).

Sentinel hastanelere yatan hastalar arasında diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesi 2019/20 grip sezonu % 19,4 - % 66,7 arasında saptanmıştır. İnfluenza pozitiflik yüzdesinin arttığı haftalarda diğer solunum yolu virüsleri pozitiflik yüzdesinde düşüş görülmektedir. Sezonun başlangıcında Rhinovirus ve Parainfluenzavirus tespitlerinde, 2020/3. haftasından

İtibaren RSV tespitlerinde artış olduğu görülmektedir. 2019/20 grip sezonunda diğer solunum yolu virüsleri ve RSV pozitiflik yüzdesi son iki grip sezonuna göre daha düşük seyretmektedir.

Sentinel Birinci Basamak Sağlık Kurumları Verisi (Sentinel ILI Sürveyansı)

Ülkemizde 2019/40. haftasından bu yana sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına grip benzeri hastalık (ILI) nedeni ile başvuran bireylerden alınan 2493 sentinel örnekte 848 (% 34) influenza virüsü tespit edilmiştir. 848 influenza virüsünün % 45,5'ini influenza B, % 49,4'ünü influenza A(H1N1) virüsü, % 3,4'ünü birden fazla influenza virüsü, % 1,7'sini influenza A (H3N2) virüsü oluşturmaktadır. İnfluenza A(H3N2) virüsü sporadik olarak görülmektedir.

Örnek alınan 2493 ILI vakasının % 4,9'u 0-4 yaş, % 21,1'i 5-14 yaş, % 69,9'u 15-64 yaş, % 4,1'i ≥ 65 yaş grubunda yer almaktadır.

İnfluenza pozitif 848 ILI vakasının % 6'sı 0-4 yaş, % 25,7'si 5-14 yaş, % 65,7'si 15-64 yaş, % 2,6'sı ≥ 65 yaş grubunda yer almaktadır.

2020/5. hafta sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına başvuran bireyler arasında grip benzeri hastalık yüzdesi bir önceki haftaya (% 13,6) göre düşüş göstererek % 11,9 saptanmıştır. 2019/51. haftasından bu yana % 10'un üzerindedir.

Sentinel Hastane Verileri (Sentinel SARI Sürveyansı)

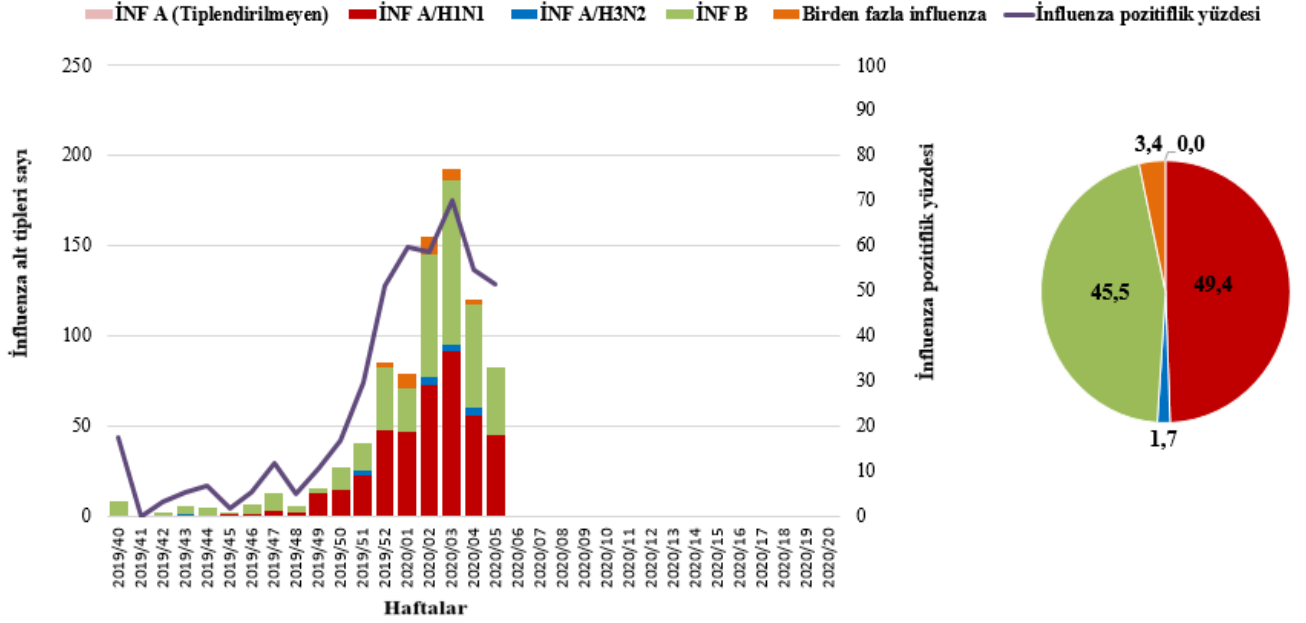
2019/40. haftasından bu yana ağır akut solunum yolu enfeksiyonu (SARI) nedeniyle hastaneye yatan hastalardan alınan 1270 sentinel örnekte 396 (% 31,2) influenza virüsü tespit edilmiştir. 396 influenza virüsünün % 72,5'ini influenza A(H1N1), % 20,7'sini influenza B, % 6,3'ünü influenza A ve B ko-infeksiyonu oluşturmaktadır.

Örnek alınan 1270 SARI vakasının % 42,4'ü 0-4 yaş, % 9'u 5-14 yaş, % 31,4'ü 15-64 yaş, % 17,2'si ≥ 65 yaş grubunda yer almaktadır.

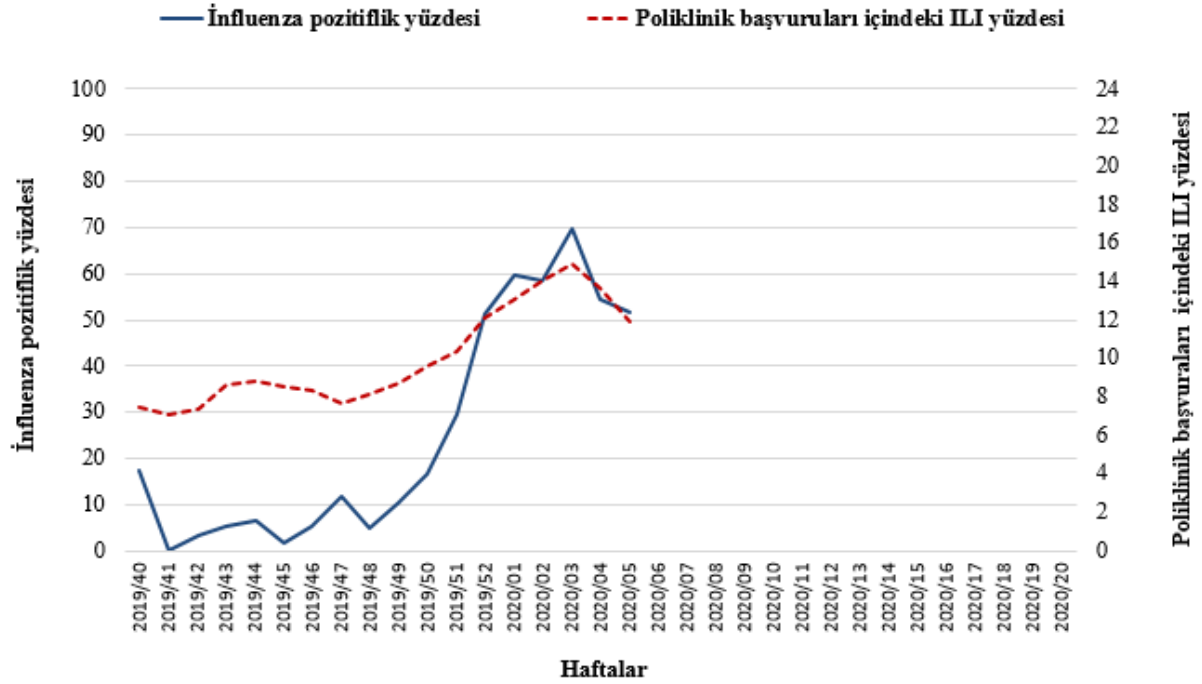
İnfluenza pozitif 396 SARI vakasının % 31,3'ü 0-4 yaş, % 11,1'i 5-14 yaş, % 42,4'ü 15-64 yaş, % 15,2'si ≥ 65 yaş grubunda yer almaktadır.

2020/5. hafta influenza sürveyansının yürütüldüğü sentinel hastanelere yeni yatan hastalar arasındaki ağır akut solunum yolu enfeksiyonu (SARI) yüzdesi bir önceki hafta (% 4,6) ile benzerlik göstererek % 4,3 saptanmıştır. 2019/52. haftasından bu yana % 3'ün üzerindedir.

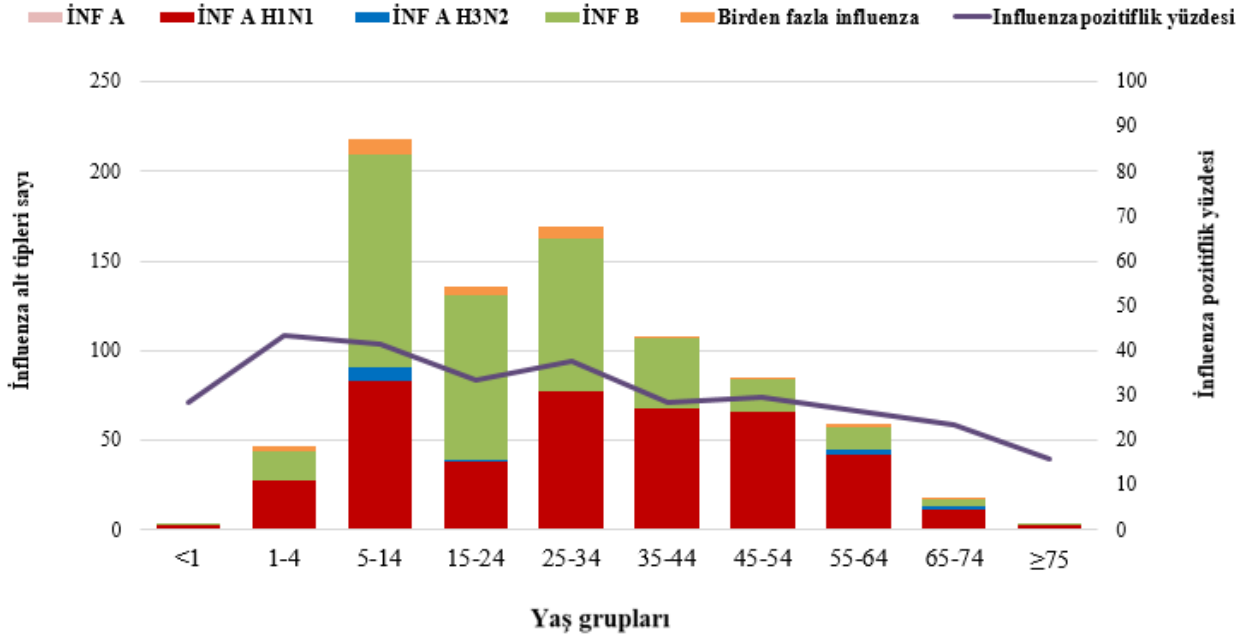
Sentinel ILI numunelerindeki influenza alt tipleri sayısı, influenza pozitiflik yüzdesi ve pozitif numunelerin alt tipinin yüzde dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

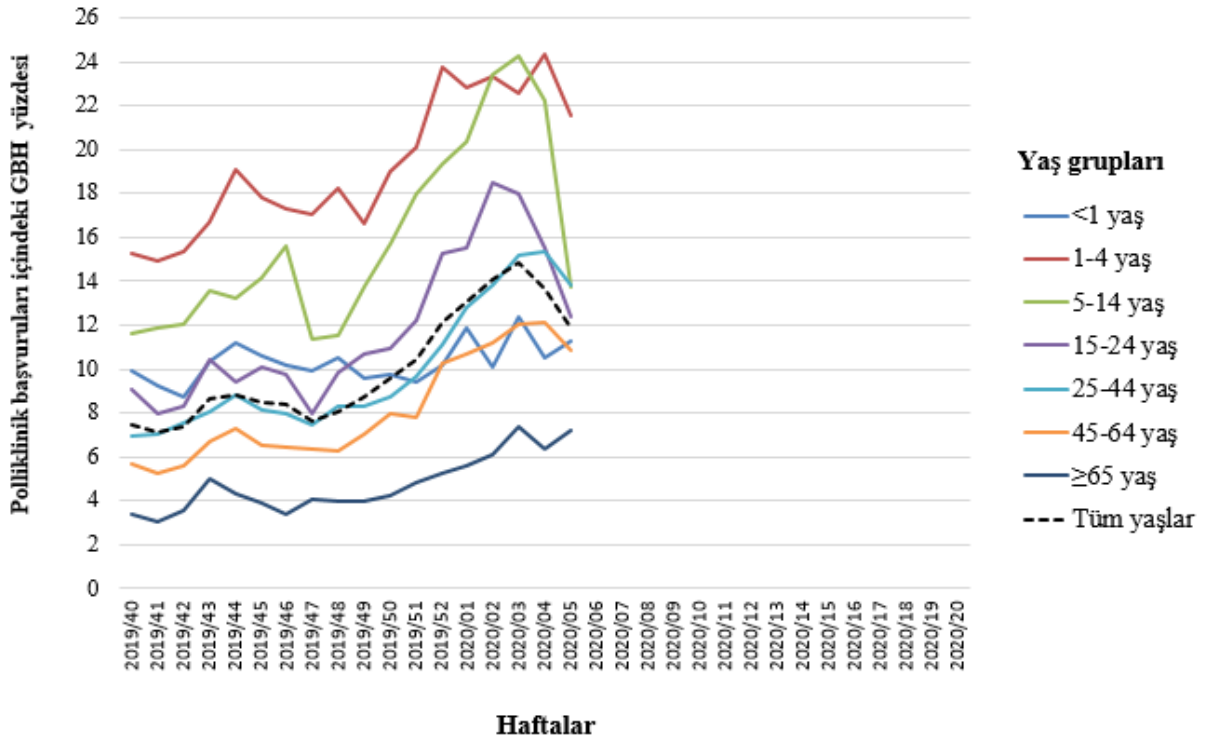
Sentinel ILI sürveyansı numunelerindeki influenza pozitiflik yüzdesi ve poliklinik başvuruları içerisindeki influenza benzeri hastalık yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

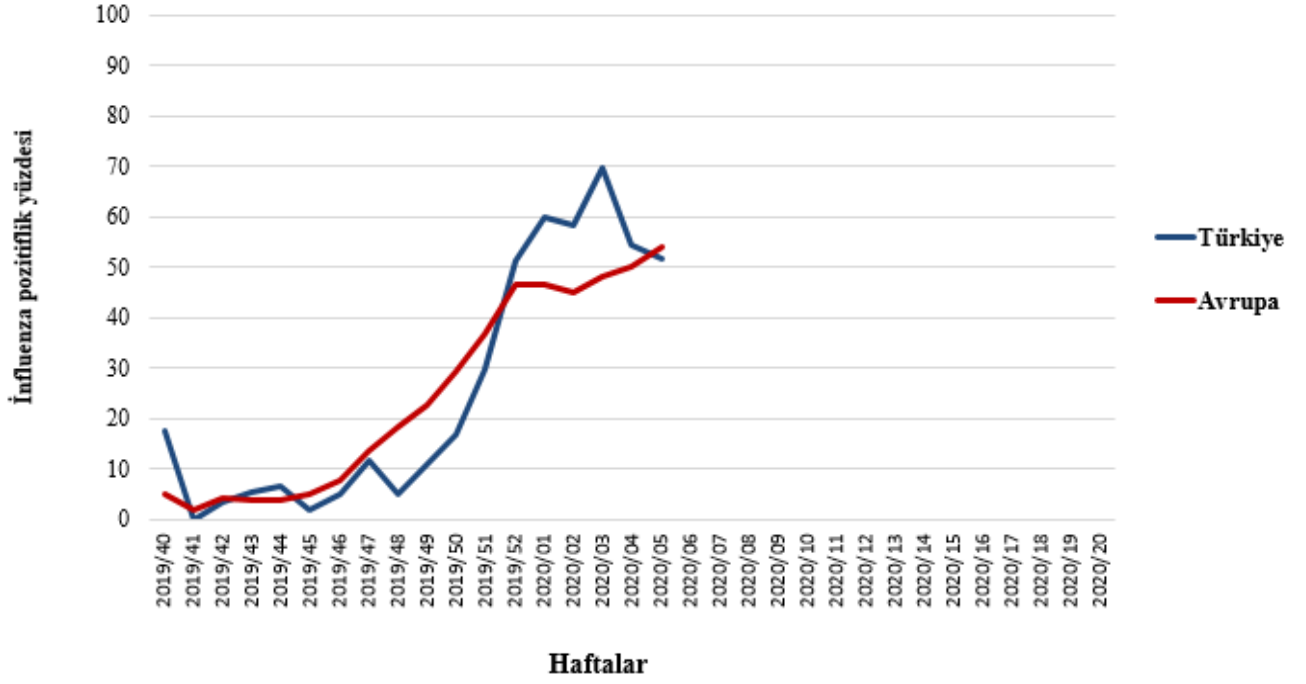
Sentinel İLİ sürveyans numunelerindeki influenza pozitif vakaların yaş gruplarına göre influenza alt tipleri dağılımı ve influenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

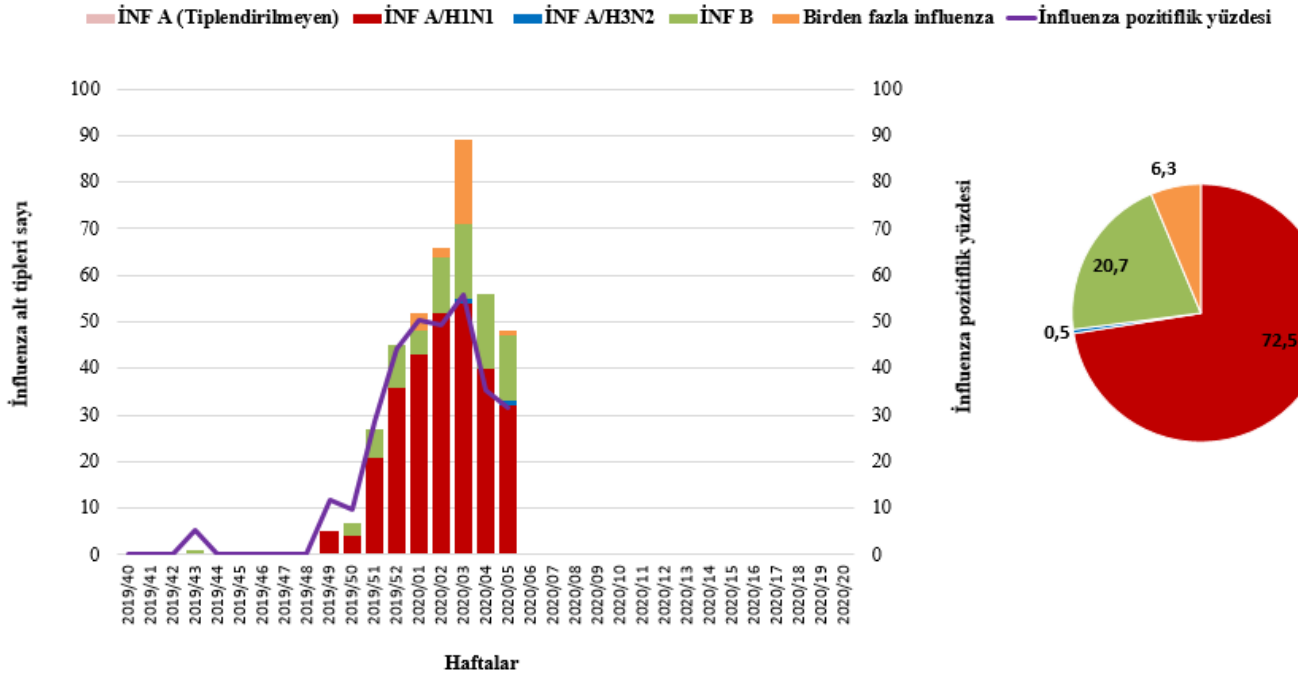
Sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına başvuran bireyler arasında yaş gruplarına göre grip benzeri hastalık yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

Sentinel ILI sürveyansı kapsamında alınan numunelerdeki influenza pozitiflik yüzdesi, Türkiye ve Avrupa verileri, 2019-2020 influenza sezonu.

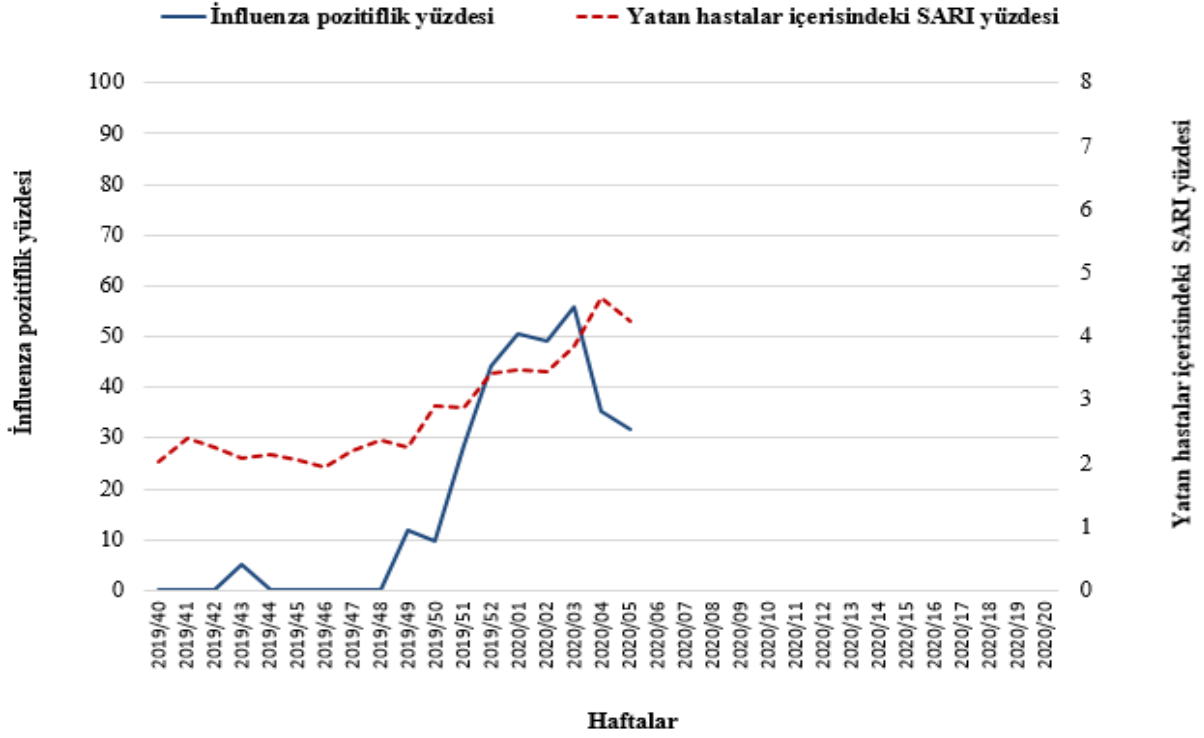

Sentinel SARI numunelerindeki influenza alt tipleri sayısı, influenza pozitiflik yüzdesi ve pozitif numunelerin alt tipinin yüzde dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

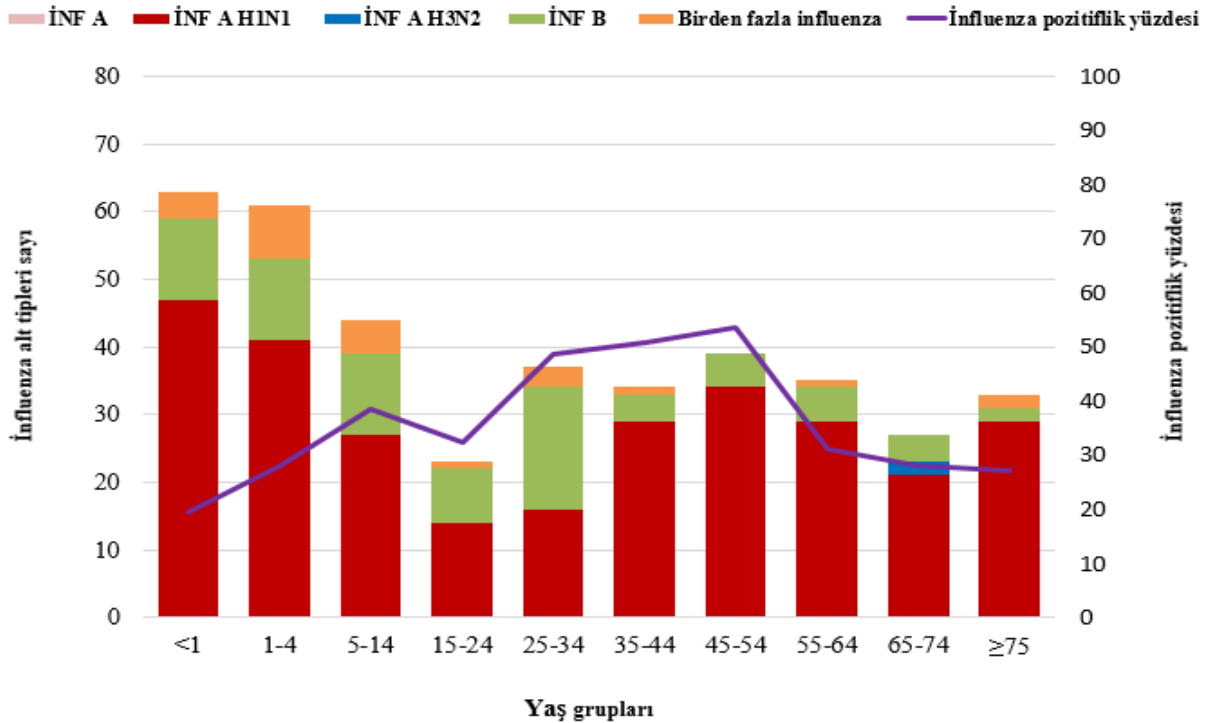

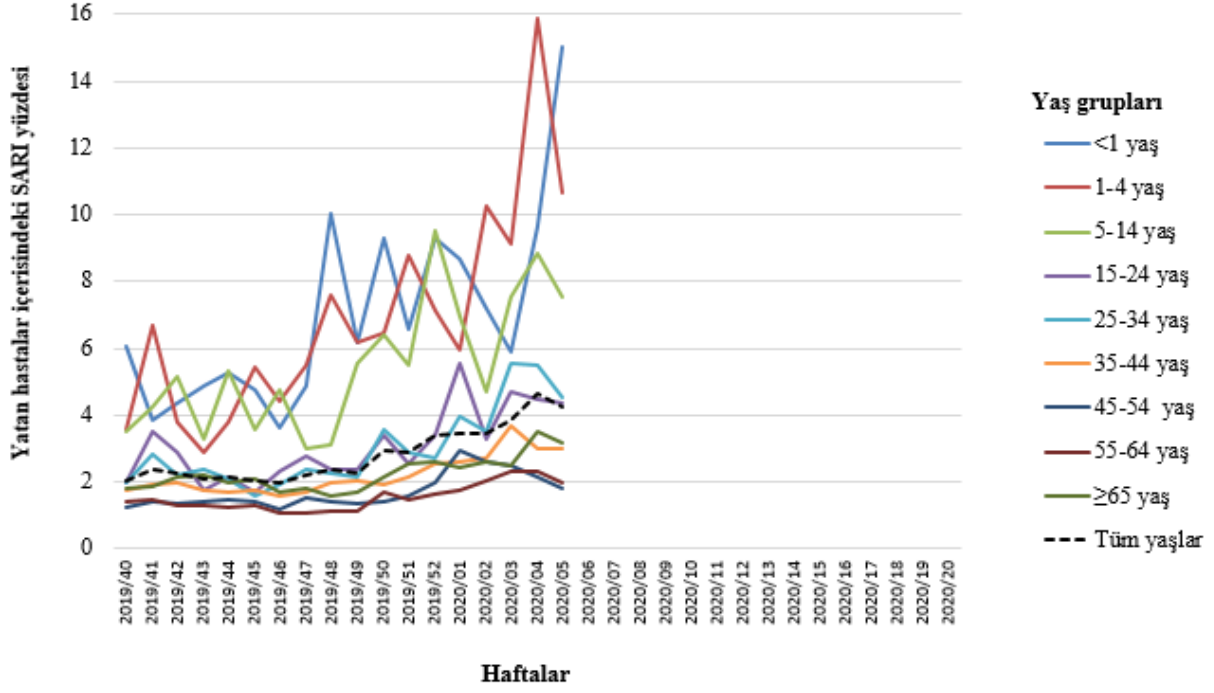
Sentinel SARI numunelerindeki influenza pozitiflik yüzdesi ve hastaneye yatan hastalar içerisindeki SARI yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

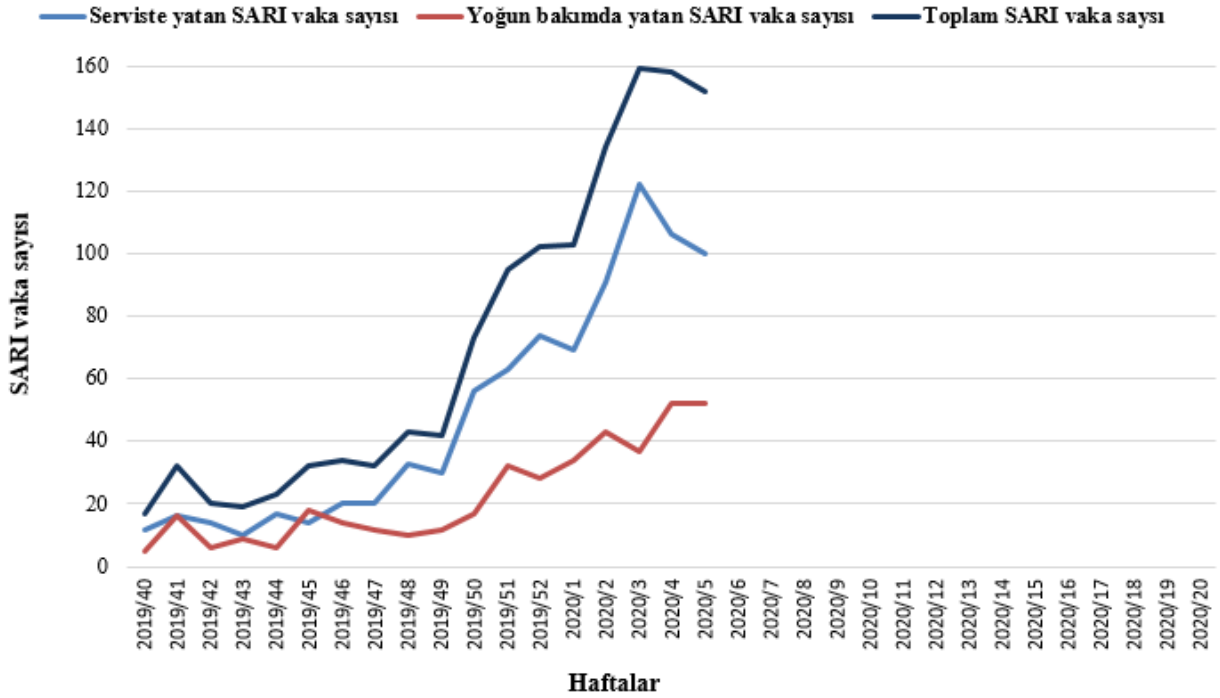
Sentinel SARI sürveyansı numunelerindeki influenza pozitif vakaların yaş gruplarına göre influenza alt tipleri dağılımı ve influenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

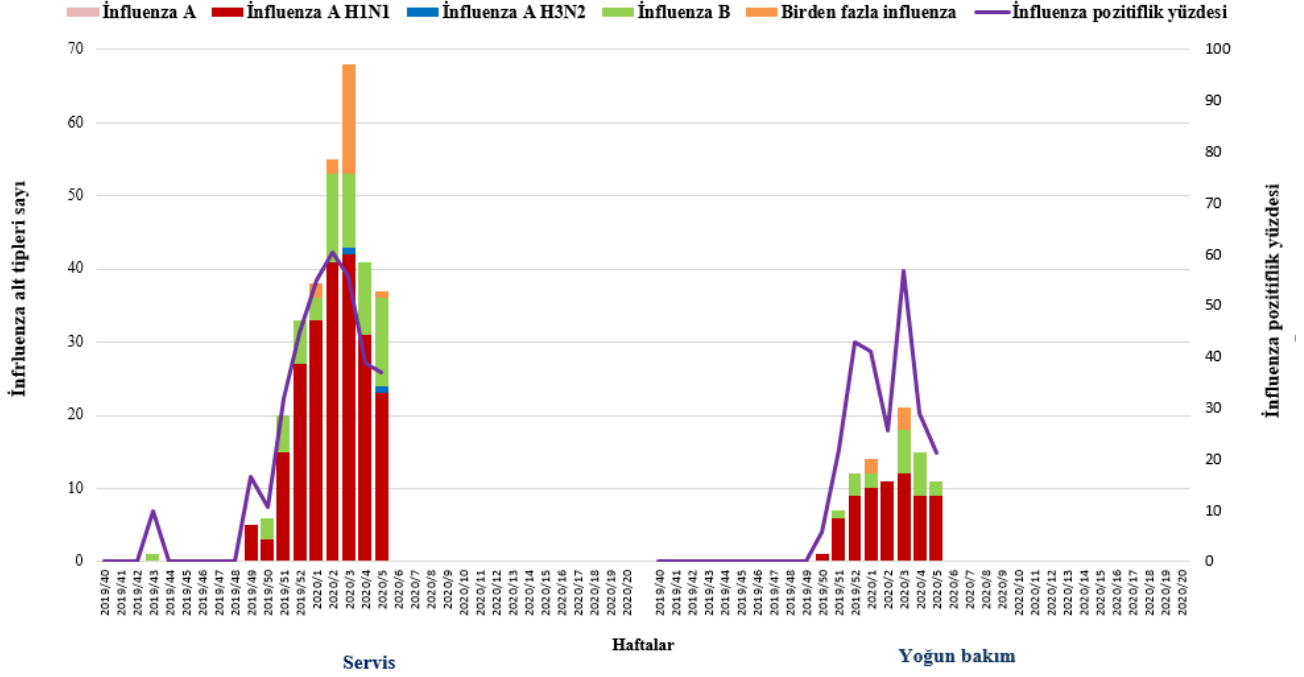
İnfluenza sürveyansının yürütüldüğü sentinel hastanelere yatan hastalar arasında; yaş gruplarına göre SARI nedeniyle hastaneye yatan hasta yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

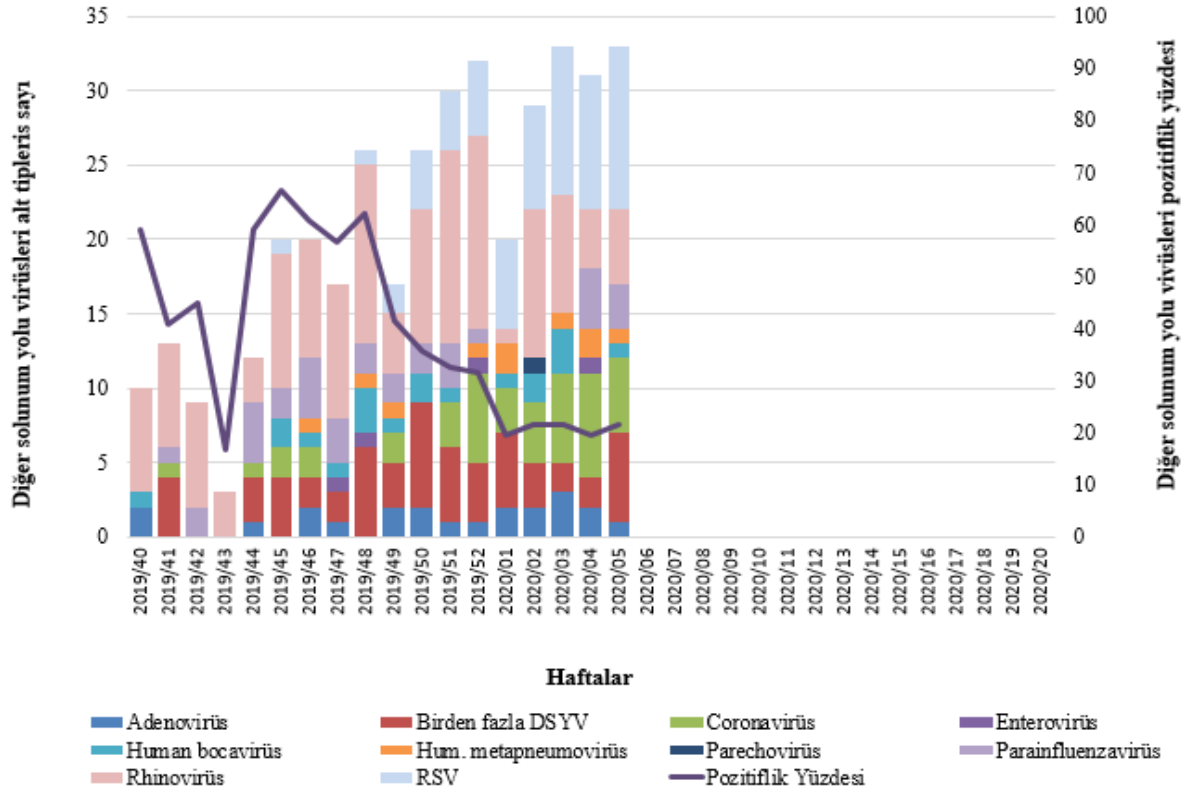
Yoğun bakımda ve diğer servislerde SARI nedeni ile yatan ve numune alınan vakaların haftalara göre dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

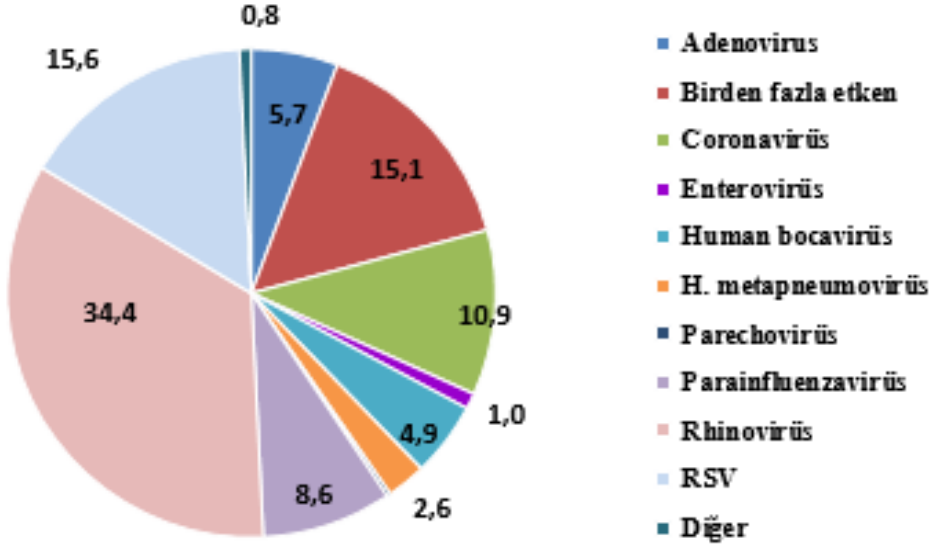
Yoğun bakımda ve diğer servislerde yatan İnfluenza pozitif SARI vakalarının İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

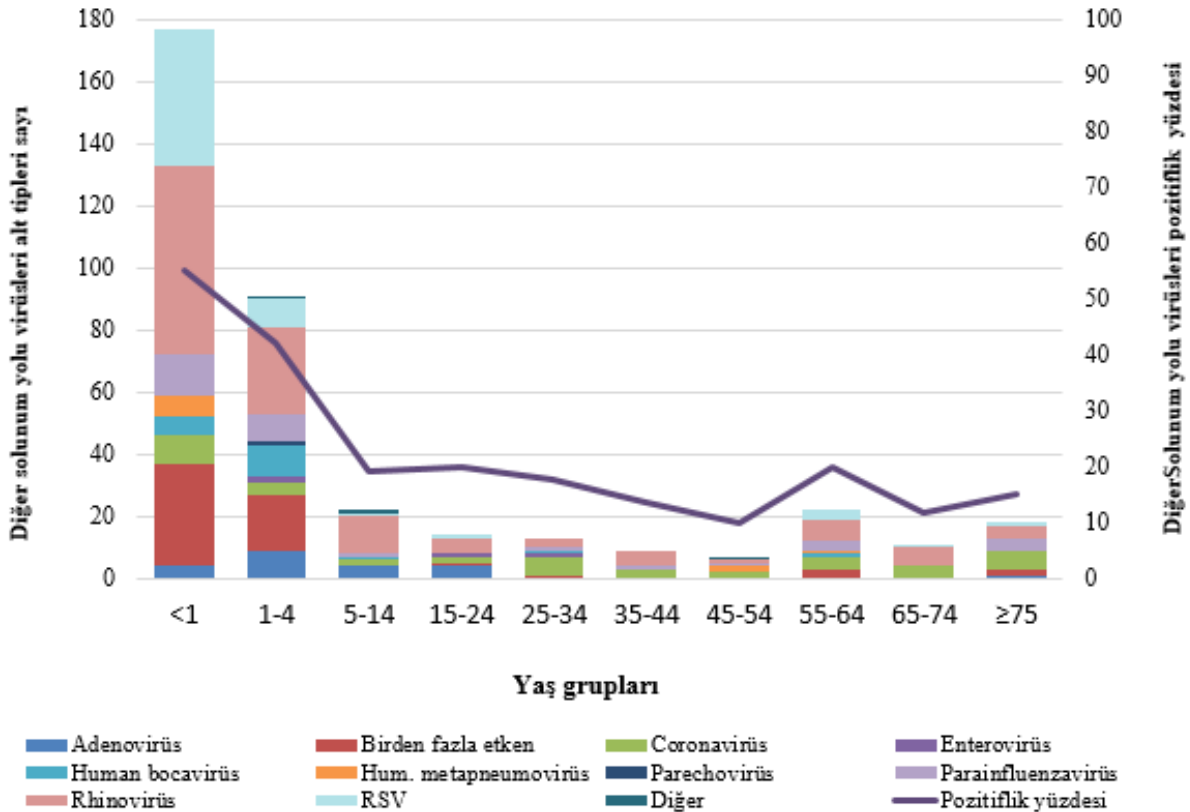
SARI nedeniyle yatışı yapılan vakaların haftalara göre diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri, sayısı ve pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

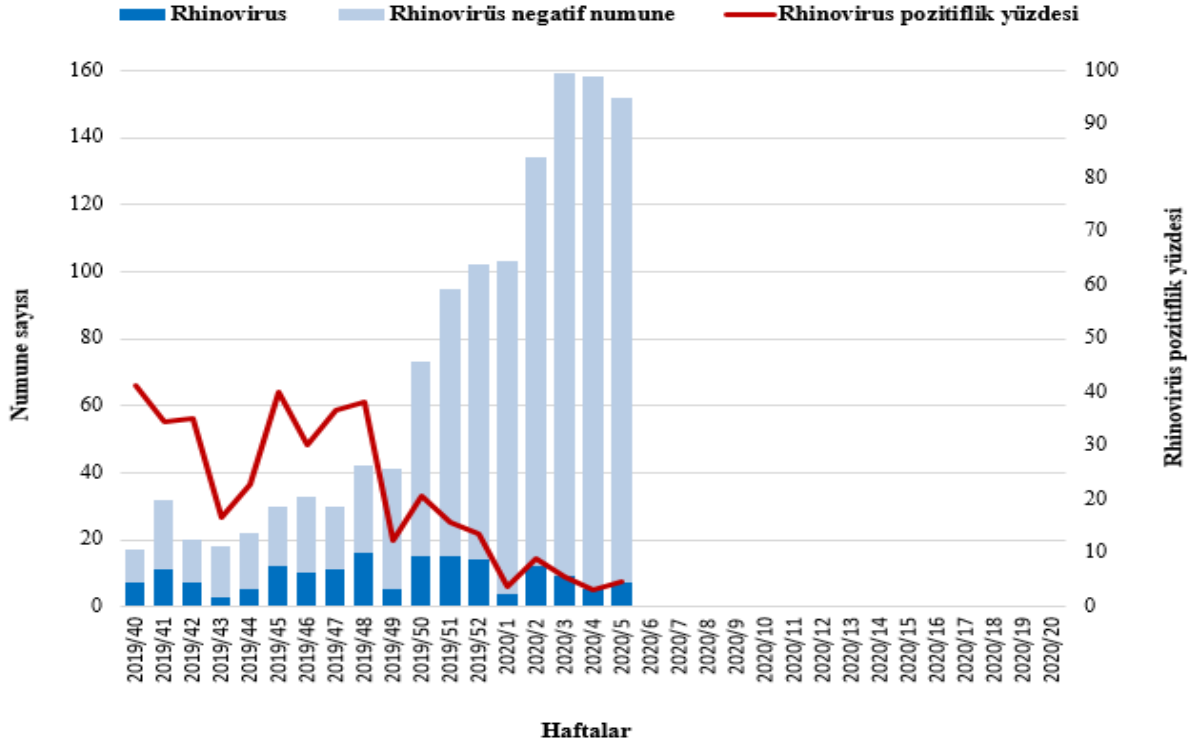
Diğer solunum yolu virüsleri pozitif SARI numunelerinin diğer solunum yolu virüsleri alt tipi yüzde dağılımı, 2019-2020 influenza sezonu.

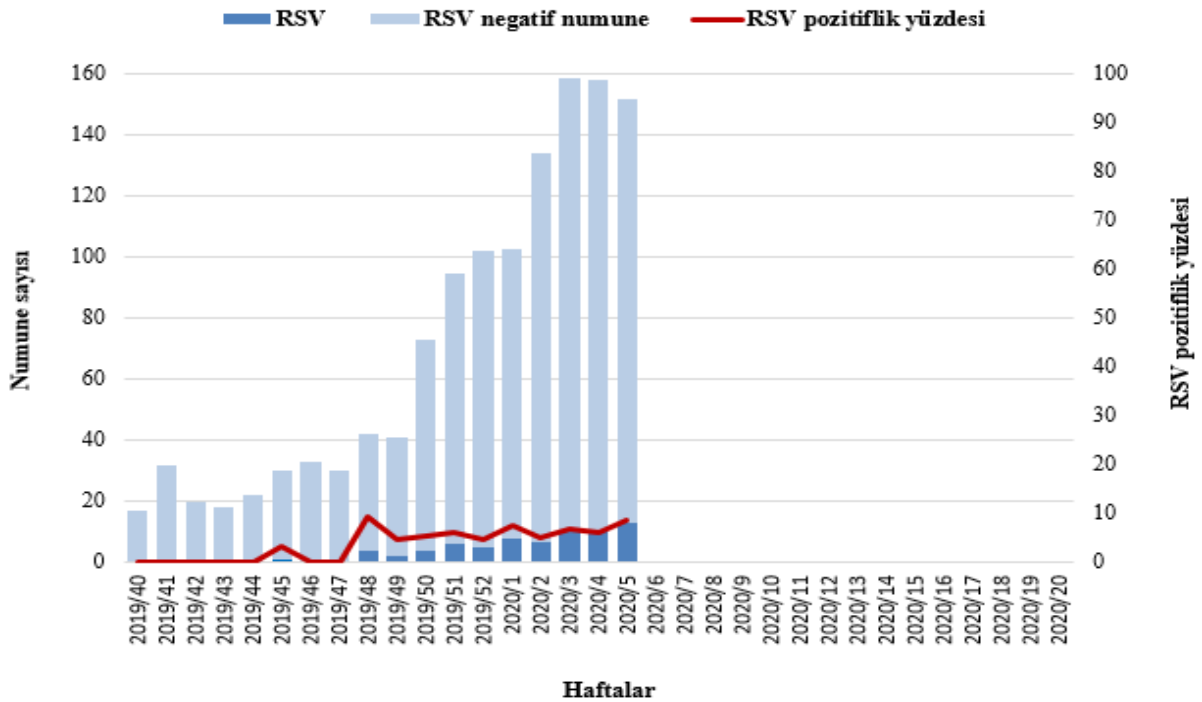
Diğer solunum yolu virüsleri (DSYV) pozitif SARI vakalarının yaş gruplarına göre DSYV'ü alt tipi dağılımı ve DSYV'ü pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

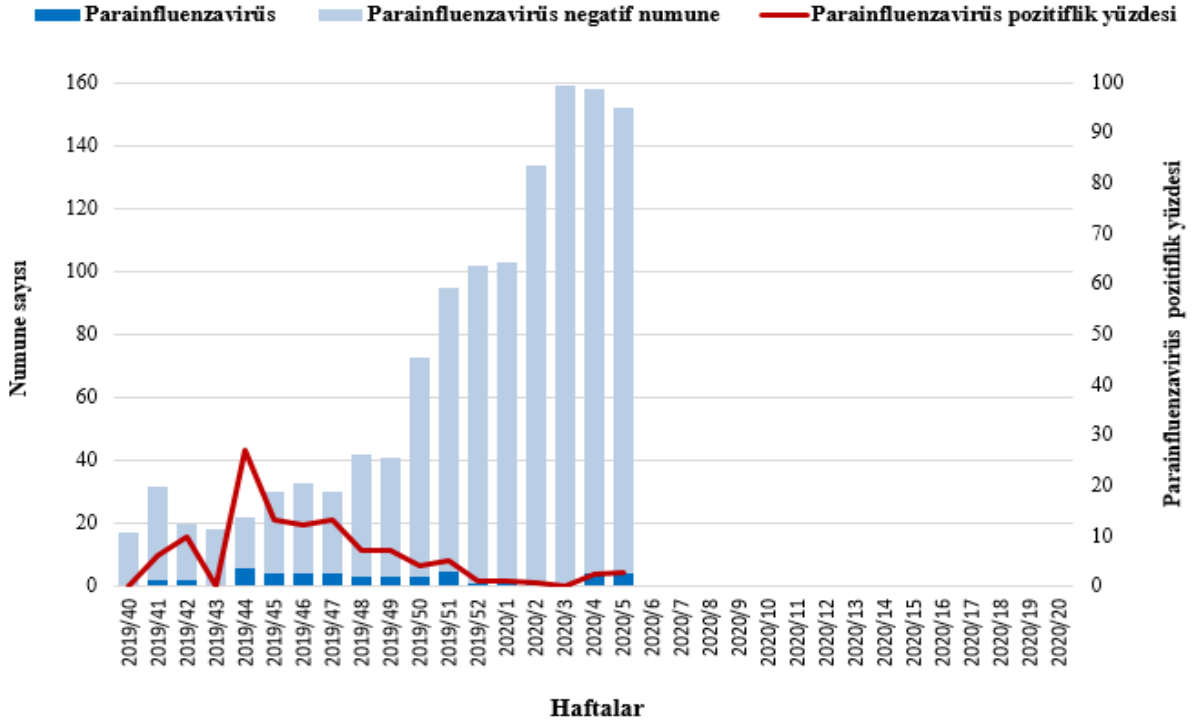
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Rhinovirus dağılımı ve Rhinovirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

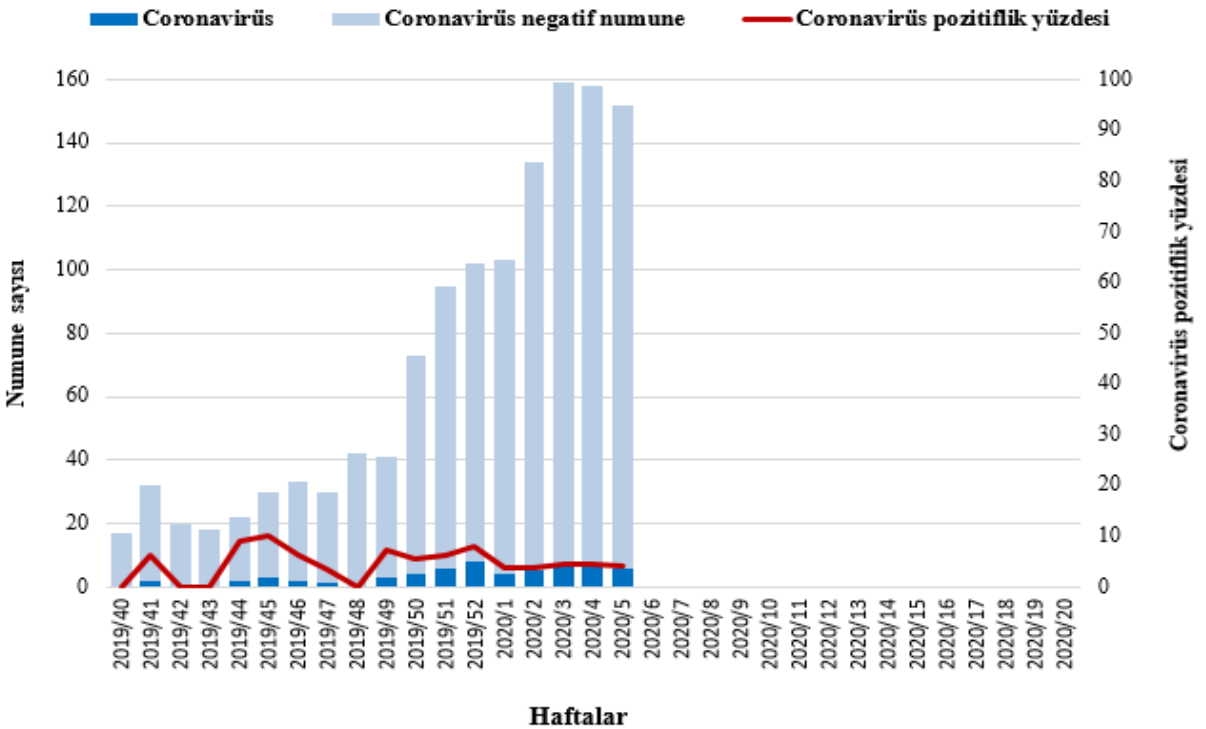
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre RSV dağılımı ve RSV pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

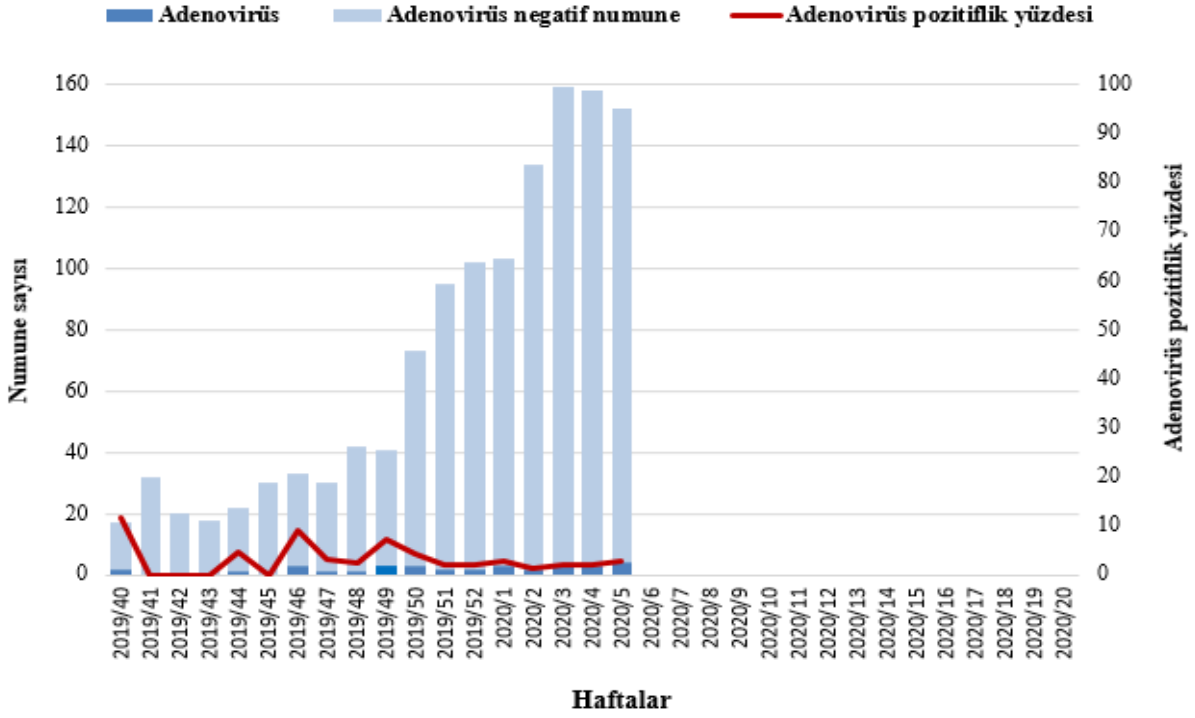
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Parainflenzavirus dağılımı ve Parainflenzavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

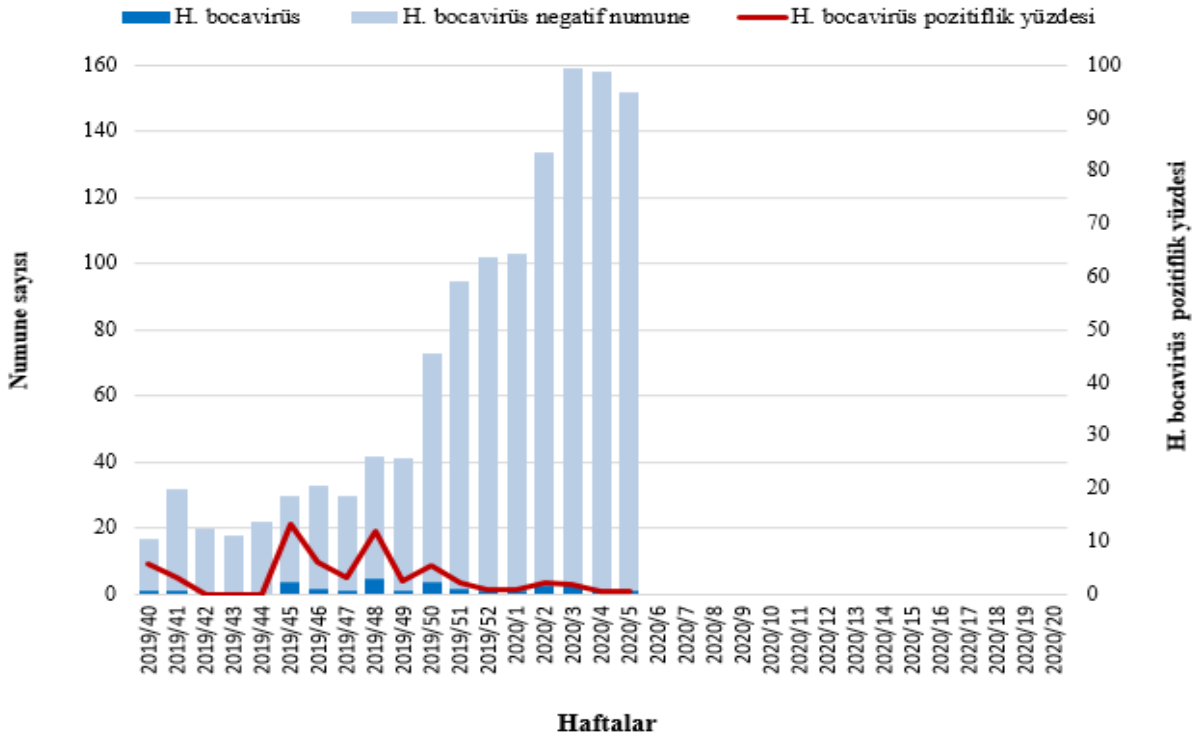
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Coronavirus dağılımı ve Coronavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

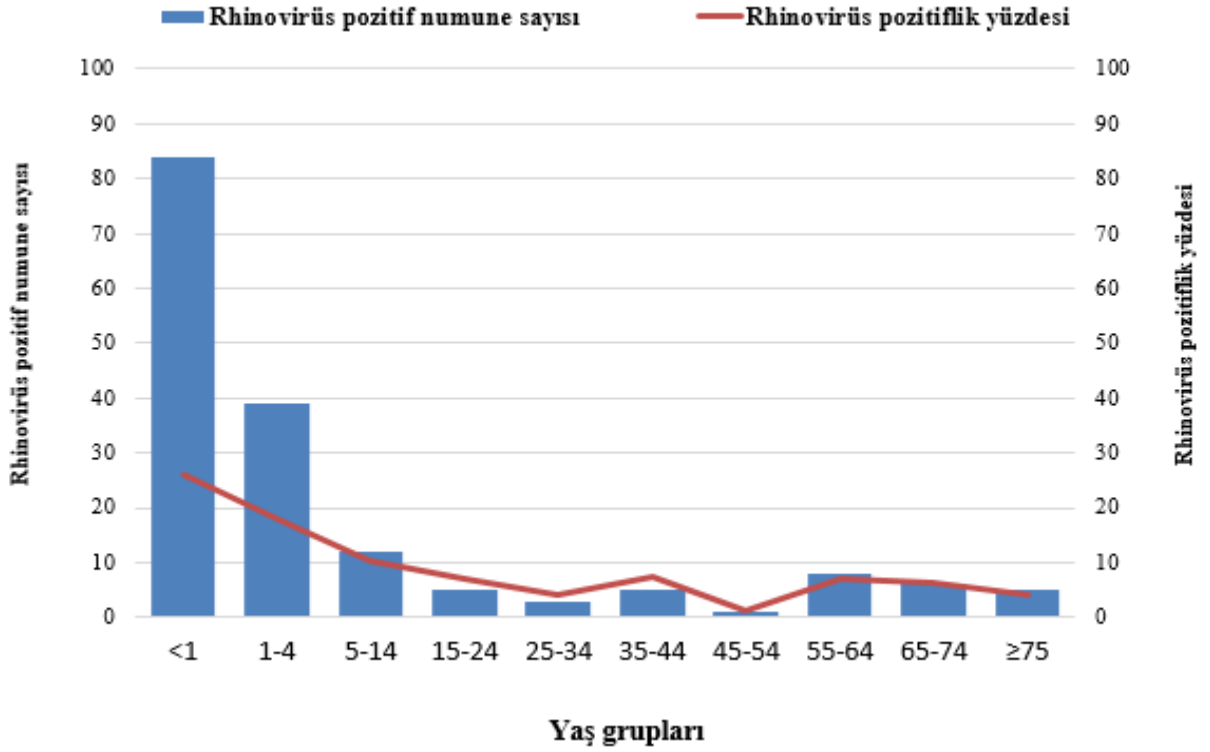
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre Adenovirus dağılımı ve Adenovirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

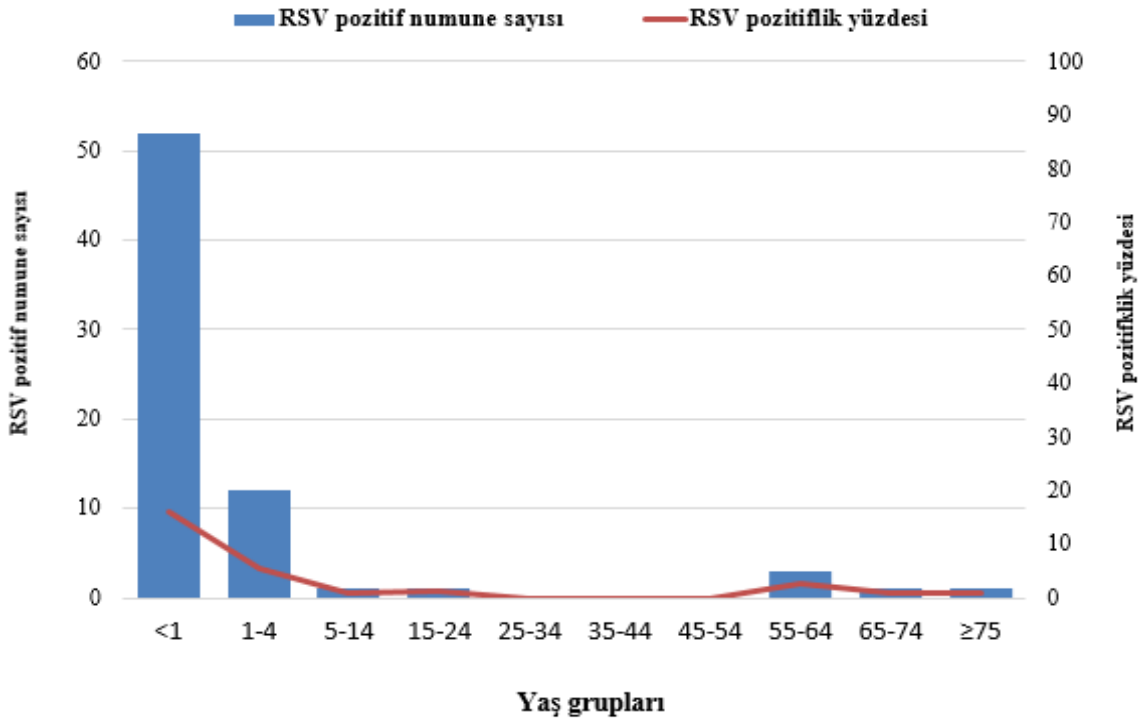
SARI nedeniyle yatan vakalarda haftalara göre H. bocavirus dağılımı ve H. bocavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Rhinovirus dağılımı ve Rhinovirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

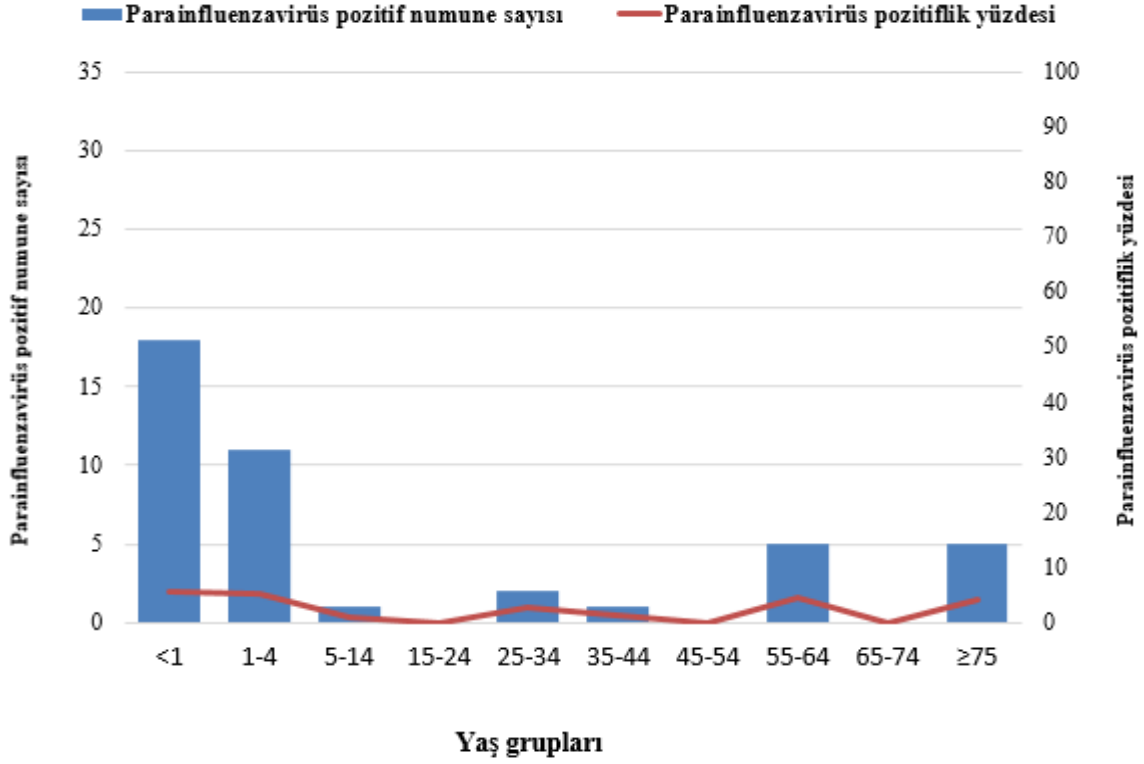

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre RSV dağılımı ve RSV pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 İnfluenza Sezonu.

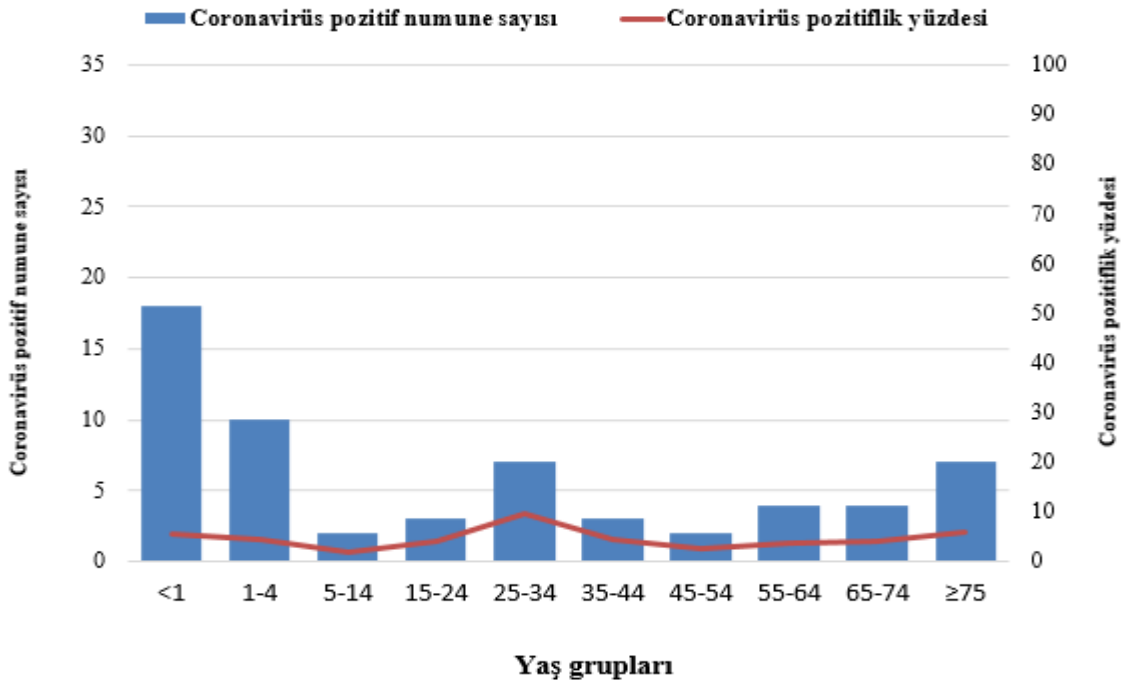

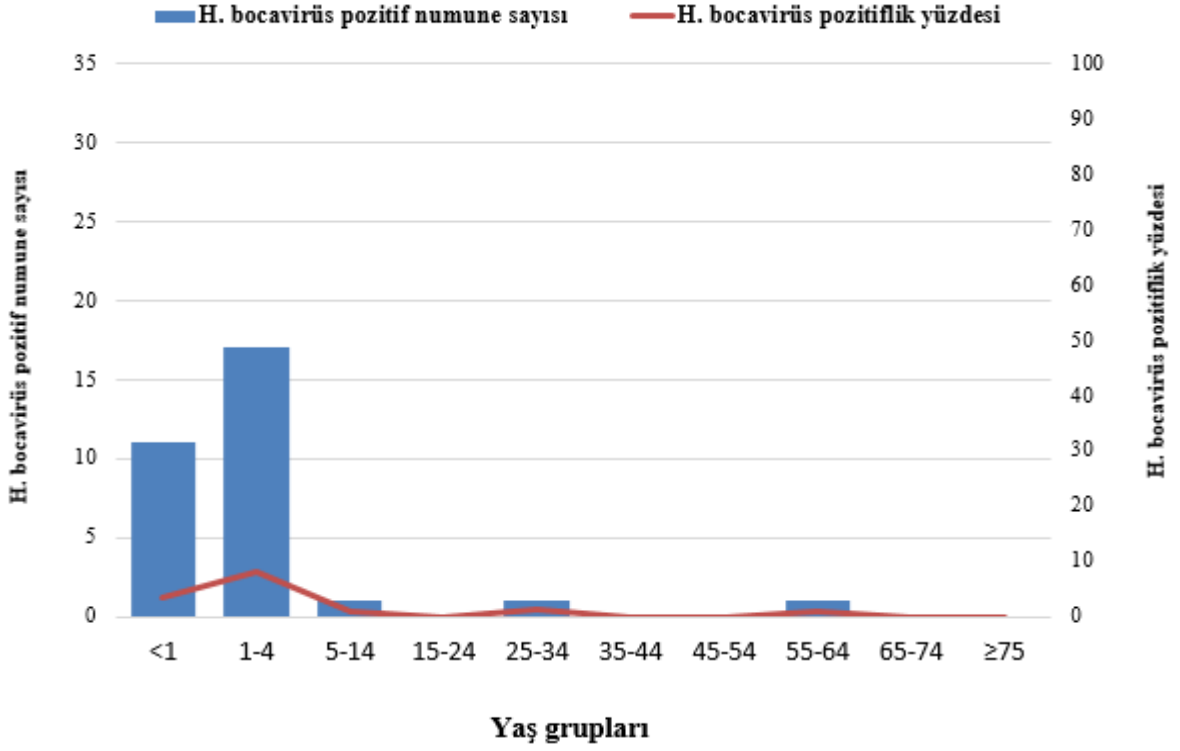
SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Parainflenzavirus dağılımı ve Parainflenzavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

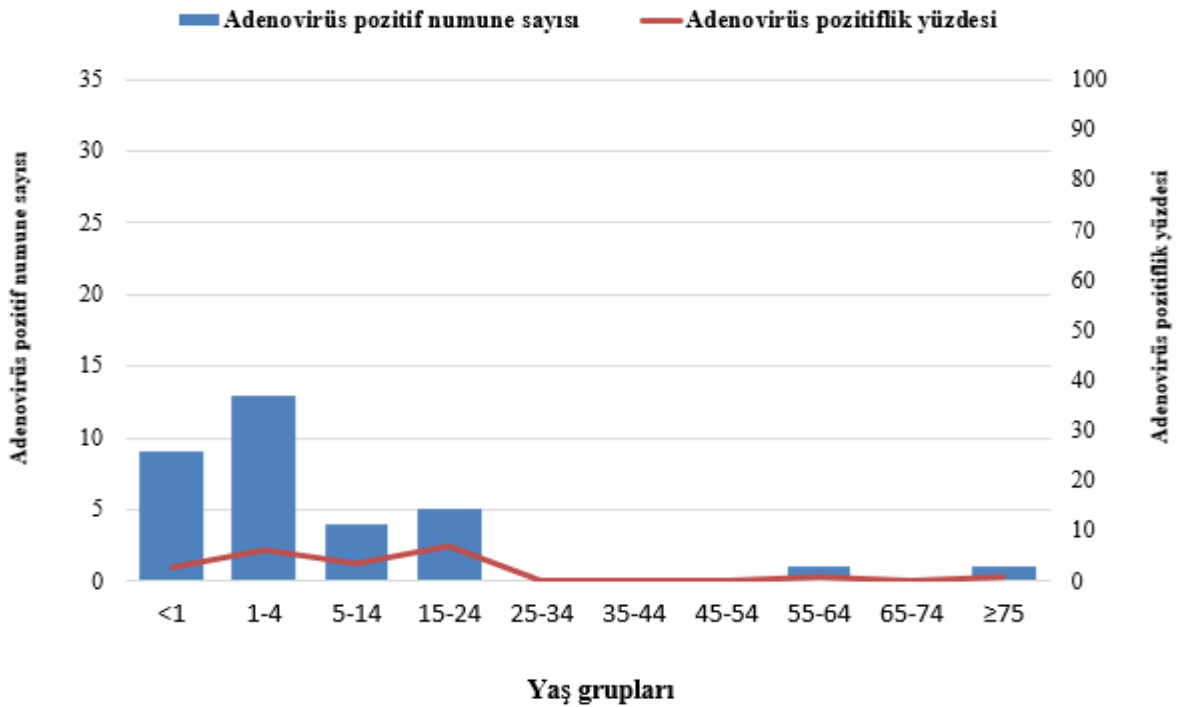
SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Coronavirus dağılımı ve Coronavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre H. bocavirus dağılımı ve H. bocavirus pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

SARI nedeniyle yatan vakaların yaş gruplarına göre Adenovirüs dağılımı ve Adenovirüs pozitiflik yüzdesi, 2019-2020 influenza sezonu.

AVRUPA**2020/5. Hafta (27 Ocak – 2 Şubat 2020)**

İnfluenza aktivitesi artmaya devam etmiştir. Dört ülke çok yüksek, beş ülke yüksek düzeyde influenza aktivitesi bildirmiştir. Bir çok ülke coğrafi olarak yaygın aktivite bildirmiştir.

Sentinel ILI sürveyansı kapsamında birinci basamak sağlık kurumlarında alınan numunelerde influenza pozitifliği % 54 saptanmıştır

Avrupa genelinde ILI sürveyansı kapsamında tespit edilen virüslerin çoğunu influenza A virüsleri oluşturmuştur (% 65). Tiplendirmesi yapılan influenza A virüslerinin % 64'ünü influenza A(H1N1) virüsleri, soy belirlemesi yapılan influenza B virüslerinin % 99'unu B/Victoria soyu oluşturmaktadır.

A ve B virüslerinin dağılımı üye ülke ve bölgelere göre değişkenlik göstermektedir. Ülkelerin bir çoğunda influenza A virüsü baskınlığı mevcut iken dört ülkede influenza B virüsü baskınlığı, sekiz ülkede influenza A ve B virüsü eş baskınlığı (co-dominance) mevcuttur.

Yoğun bakımda ve diğer servislerde yatan ağır vakalardan alınan numunelerin çoğunda influenza A virüsü tespit edilmiştir.

EuroMOMO projesine veri sağlayan 23 Avrupa Birliği ülkesinin veya bölgesinin verileri, son haftalarda bazı ülkelerde ölümlerde hafif bir artış eğilimi olduğunu göstermektedir.

2019/20 Sezonu Genel Değerlendirme

Avrupa bölgesinde influenza aktivitesi geçmiş sezonlara göre erken başlamıştır.

Sentinel örneklerdeki influenza pozitiflik hızı ilk 2019/47. hafta % 10'nun üzerine çıkmıştır. 2020/5. haftası %50 üzerine çıkmıştır (2018/2019 influenza sezonuna göre bir hafta daha geç).

Sentinel örneklerde influenza A(H3N2) ve influenza A(H1N1) virüslerinin her ikisi (sırasıyla % 40, % 60)'de mevcuttur. 2019/52. haftasından bu yana influenza A(H1N1) tespitlerinde artış mevcuttur. İnfluenza B virüslerinin % 99'unu B/Victoria soyu oluşturmaktadır.

Sezonun başlangıcından bu yana yoğun bakım ünitelerine yatan, influenza tespit edilen vakaların % 94'ünde influenza A virüsü, bunlarında % 52'sinde influenza A(H3N2) virüsü tespit edilmiştir. Yoğun bakım dışındaki servislerde influenza tespit edilen vakaların % 86'sında influenza A virüsü, bunlarında % 54'ünde influenza A(H3N2) virüsü tespit edilmiştir.

SARI vakaları arasında influenza A tespiti en yüksek (%52) 2020/5. hafta belirlenmiştir. Öncesinde influenza B virüsü en sık tespit edilen virüsü oluşturmuştur.

Dolaşımdaki virüsler nöraminidaz inhibütörlerine karşı duyarlı tespit edilmiştir. Ülkeler influenza aşısı önerilerine devam etmelidir.

Sentinel ILI sürveyansı kapsamında 2019/20 sezonu için Avrupa genelinde **influenzanet** (<http://influenzanet.info/>) web sitesi aracılığı ile kişilerin kendilerinin bildirimde bulunduğu (self-reported) semptomlara dayalı pilot bir uygulama başlatılmıştır.

ECDC (Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi) ve WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Avrupa Bölge Ofisi 2019/49. haftasında 2019-2020 influenza sezonu erken durum değerlendirmesi raporu yayınlamıştır (18 Aralık 2019). Detaylı bilgiye <https://www.ecdc.europa.eu/en/publicationsdata/regional-situation-assessment-seasonal-influenza-2019-2020> linkinden ulaşabilirsiniz

Sentinel Birinci Basamak Sağlık Kurumları Verisi (Sentinel ILI Sürveyansı)

2020/5. haftası sentinel birinci basamak sağlık kurumlarına solunum yolu hastalıkları nedeni ile başvuran bireylerden alınan 3077 sentinel numunede 1664 (% 54) influenza pozitifliği saptanmıştır. Pozitif numunelerin % 65'ini influenza A, % 35'ini influenza B virüsü oluşturmuştur. Tiplendirmesi yapılan 885 influenza A virüsünün % 64'ünü influenza A(H1N1), % 36'sını influenza A(H3N2) virüsü oluşturmuştur. Soy belirlemesi yapılan 214 influenza B virüsünün % 99'unun B/Victoria soyundan olduğu belirlenmiştir.

2020/5. hafta 34 üye veya bölgedeki alanların her birinden en az 10 sentinel numune çalışıldığı bildirilmiştir. 20'si influenza virüs tespit hızını % 50 ve üzerinde bildirmiştir.

Sezon geneli dikkate alındığında tespit edilen influenza A virüsleri (n:6645, % 69), influenza B virüslerinden (n: 3000, % 31) sayıca daha yüksektir. Tiplendirmesi yapılan 6222 influenza A virüsünün % 60'ını influenza A(H1N1), % 40'ını influenza A(H3N2) virüsü oluşturmuştur. Soy belirlemesi yapılan 980 influenza B virüsünün % 99'unun B/Victoria soyundan olduğu belirlenmiştir.

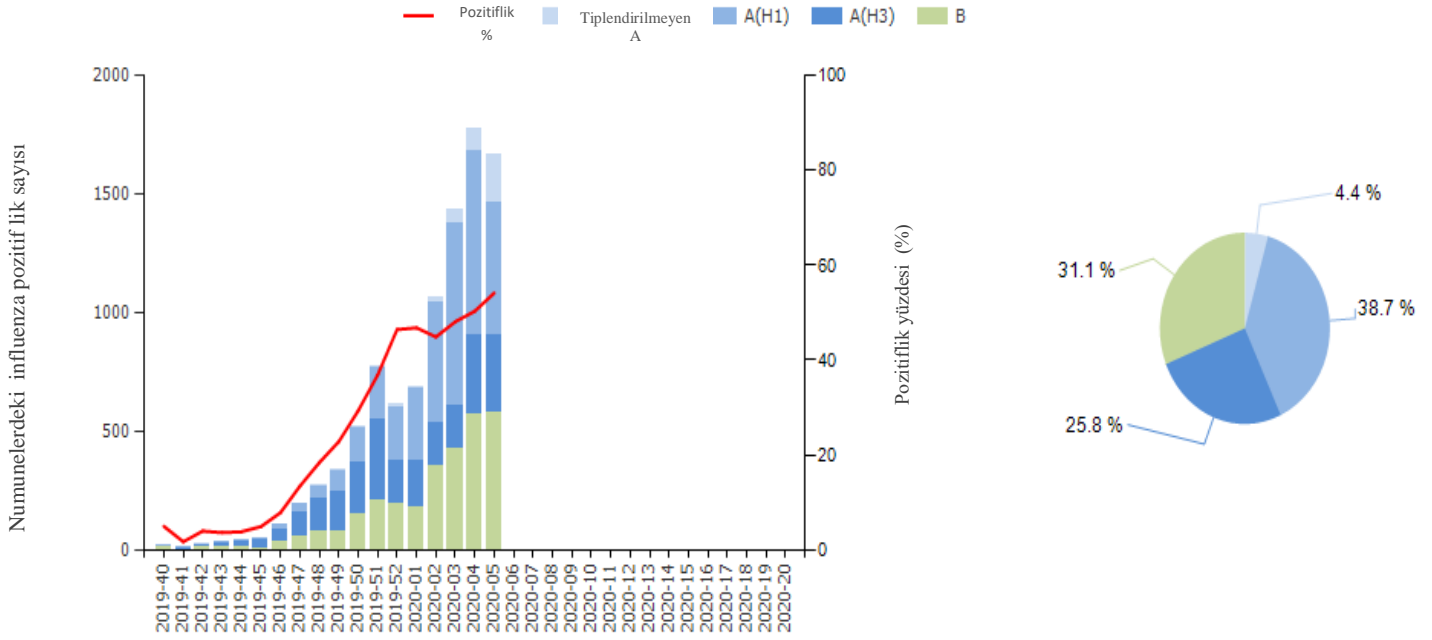
Influenzanet verisi

Sentinel ILI sürveyansı kapsamında Avrupa genelinde **influenzanet** (<http://influenzanet.info/>) web sitesi aracılığı ile kişilerin kendilerinin bildirimde bulunduğu (self-reported) semptomlara dayalı olarak toplumda influenza benzeri hastalıkların (ILI) izlenmesini sağlayan sürveyans uygulamasıdır. Kayıt sırasında bireyler demografik, coğrafi, sosyoekonomik özellikler ve sağlık durumları ile ilgili sorulardan oluşan bir anket doldurmaktadır. Daha sonra, katılımcılara grip ile ilgili semptomlar, sağlık hizmeti ve grip ilacı alıp almadıkları ile ilgili bildirimde bulunmaları için haftalık hatırlatmalar gönderilmektedir. Katılımcılar istedikleri zaman anketi doldurabilmektedir. Toplumdaki toplam ILI vaka sayısı için ECDC ILI vaka tanımı kullanılır ve her ülkeden katılımcı influenzanet.info web adresine bildirimde bulunabilir.

2020/5. haftası için İtalya, İsviçre, Birleşik Krallık 1000 aktif katılımcı başına 15-20 ILI vakası Fransa 20-25, Danimarka ve Portekiz 25-30, İrlanda 35-40, İspanya 75-80 arasında ILI vakası

rapor etmiştir. Aktivite Birleşik Krallık, Danimarka ve İsviçre’de düşük, Fransa, Portekiz, İrlanda ve İtalya’da orta, İspanya’da yüksek düzeyde saptanmıştır.

Haftalara göre sentinel numunelerdeki influenza pozitiflik yüzdesi ve influenza alt tipleri sayısı, 2019-2020 İnfluenza Sezonu, Avrupa

Kaynak: Flue News Europe, Joint ECDC-WHO/Europe weekly influenza update

Sentinel Hastane Verileri

1.1. Hastaneye yatışı yapılan influenza virüs pozitif vakalar - yoğun bakım üniteleri

2020/5. haftası yoğun bakım servislerine 152 influenza virüsü pozitif vaka yatışı bildirilmiştir. İnfluenza virüslerinin % 92'sini influenza A virüsleri oluşturmuştur.

2019/40. haftasından bu yana tespit edilen influenza virüslerinin % 94 (2400)'ünü influenza A virüsleri, % 6 (153)'sünü influenza B virüsleri oluşturmuştur. Alt tiplendirmesi yapılan 857 influenza A virüsünün % 52'sini influenza A(H3N2), % 48'ini influenza A(H1N1) virüsü oluşturmuştur. Yaş bilgisi mevcut olan 990 vakanın % 51'i 15-64 yaş, % 37'si 65 yaş ve üstü yaş grubunda yer almaktadır.

1.2. Hastaneye yatışı yapılan influenza virüs pozitif vakalar – diğer servisler

2020/4. haftası yoğun bakım dışındaki diğer servislere 266 influenza virüsü pozitif vaka yatışı bildirilmiştir. İnfluenza virüslerinin % 86'sını influenza A virüsleri, % 14'ünü influenza B virüsleri oluşturmuştur.

2019/40. haftasından bu yana tespit edilen influenza virüslerinin % 92 (4246)'sini influenza A virüsleri, % 8 (392)'ini influenza B virüsleri oluşturmuştur. Alt tiplendirmesi yapılan 1082 influenza A virüsünün % 54'ünü influenza A(H3N2), % 46'sını influenza A(H1N1) virüsü oluşturmuştur. Yaş bilgisi mevcut olan 4637 vakanın % 30'u 15-64 yaş, % 45'i 65 yaş ve üstü yaş grubunda yer almaktadır.

2.Sentinel SARI Sürveyansı

2020/4. haftası 13 ülkeden 2011 SARI vakası bildirilmiştir. İnfluenza virüsü için test edilen 541 numunenin % 44'ünde influenza virüsü tespit edilmiştir: % 80'ini influenza A, % 20'sini influenza B virüsü oluşturmaktadır.

2019/40. haftasından bu yana 20272 SARI vakası bildirilmiştir. Yaş kayıt bilgisi mevcut olan 20048 SARI vakasının % 55'i 0-4 yaş, % 25'i 15-64 yaş grubunda yer almaktadır.

2019/40. haftasından beri influenza çalışılan SARI vakasında tespit edilen 1252 influenza virüsünün % 52 (651)'sini influenza A virüsü oluşturmuştur. Tiplendirmesi yapılan 570 influenza A virüsünün % 74'ünün influenza A(H1N1), % 26'sının influenza A(H3N2) virüsü olduğu belirlenmiştir. Soy belirlemesi yapılan 233 influenza B virüsünün % 98'inin B/Victoria, % 2'sinin B/Yamagata soyundan olduğu belirlenmiştir.

DÜNYA

(20 Ocak 2020 tarihine kadar olan verilere dayalı 3 Şubat 2020'de güncellenmiş bilgi)

Kuzey yarım kürenin ılıman bölgesinde birçok ülkede solunum yolu hastalıkları göstergeleri ve influenza aktivitesi artmaya devam etmiştir.

- Kuzey Amerika'da artmış influenza aktivitesi dolaşımdaki influenza A(H1N1) ve influenza B virüsleri ile devam etmiştir.
- Avrupa'da influenza aktivitesi bölge genelinde artmaya devam etmiştir ve ancak kuzey Avrupa'daki bazı ülkelerde azalmaya başlamıştır.
- Orta Asya'da influenza aktivitesi dolaşımdaki influenza B virüsü baskınlığı ile artmıştır.
- Kuzey Afrika'da influenza aktivitesinin Mısır'da son haftalardaki pikten sonra azaldığı görülmektedir.
- Batı Asya'da influenza aktivitesi genel olarak artmıştır ve Lübnan ve Türkiye'de artmaya devam etmiştir.
- Doğu Asya'da influenza benzeri hastalık(ILI) ve influenza aktivitesi artmaya devam etmiştir.

Karayipler ve Orta Amerika ülkelerinde influenza aktivitesi genel olarak düşük düzeyde seyretmiştir. Ancak Meksika'da influenza A(H1N1) aktivitesi ile artmıştır. Tropikal Güney Amerika ülkelerinde, Peru'da artmış influenza aktivitesi bildirilmiştir.

Tropikal Afrika'da bir çok ülkede düşük düzeyde influenza aktivitesi bildirilmiştir.

Güney Asya'da influenza aktivitesi bildirimde bulunan ülkelerde düşük düzeyde seyretmiştir. Ancak Afganistan'da artmış influenza aktivitesi bildirilmiştir.

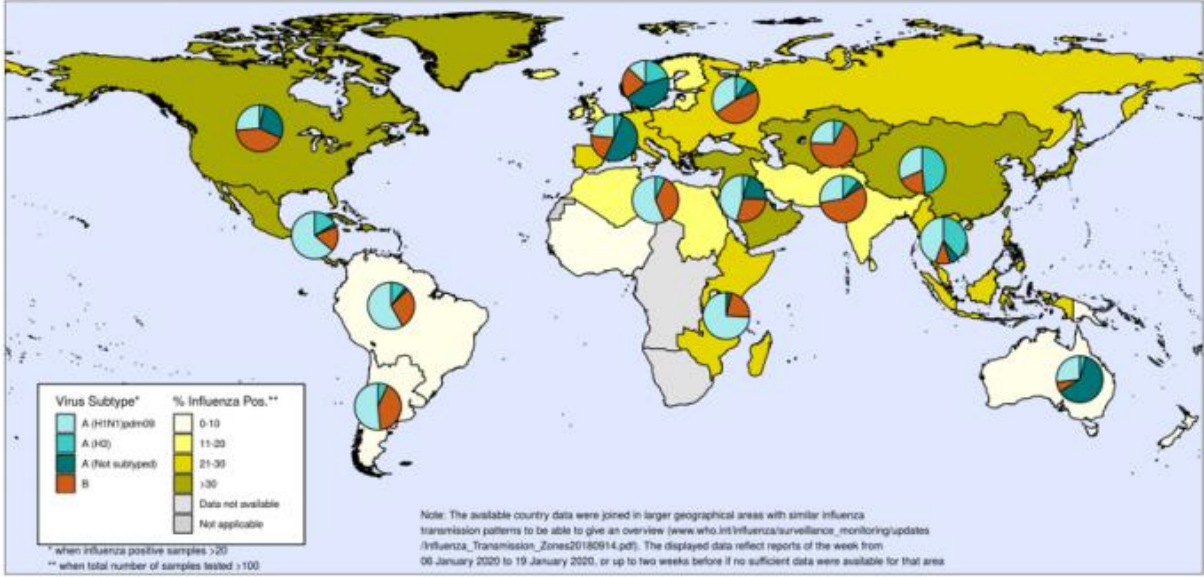
Güneydoğu Asya'da Malezya ve Lao PDR'de influenza aktivitesi bildirilmeye devam etmiştir. Singapurda artmıştır.

Güney yarım kürenin ılıman bölgesinde influenza aktivitesi sezonlar arası düzeyde devam etmiştir.

Dünya genelinde tespit edilen influenza virüslerinin çoğunu mevsimsel influenza A virüsleri oluşturmuştur.

Ulusal İnfluenza Merkezleri (NICs; National Influenza Centres) ve diğer ulusal influenza laboratuvarlarından 6 – 19 Ocak 2020 tarihleri arasında FluNet'e 111 ülke, bölge veya alandan veri bildirilmiştir. DSÖ GISRS (Global Influenza Surveillance and Response System) laboratuvarlarında 130830'dan fazla numune değerlendirilmiştir. İnfluenza virüsü tespit edilen 33190 numunenin % 70,2'sinde influenza A, % 29,8'inde influenza B virüsü saptanmıştır. Tiplendirmesi yapılan influenza A virüslerinin % 58,8'inde influenza A (H1N1)pdm09, % 41,2'si ise influenza A(H3N2) alt tipidir. İnfluenza B tespit edilenlerin % 98,6'sının B/Victoria, % 1,4'ünün B/Yamagata soyundan olduğu bildirilmiştir.

İnfluenza bulaş zonlarına göre solunum numunelerindeki influenza pozitiflik yüzdesi, WHO, 4 Şubat 2020.

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

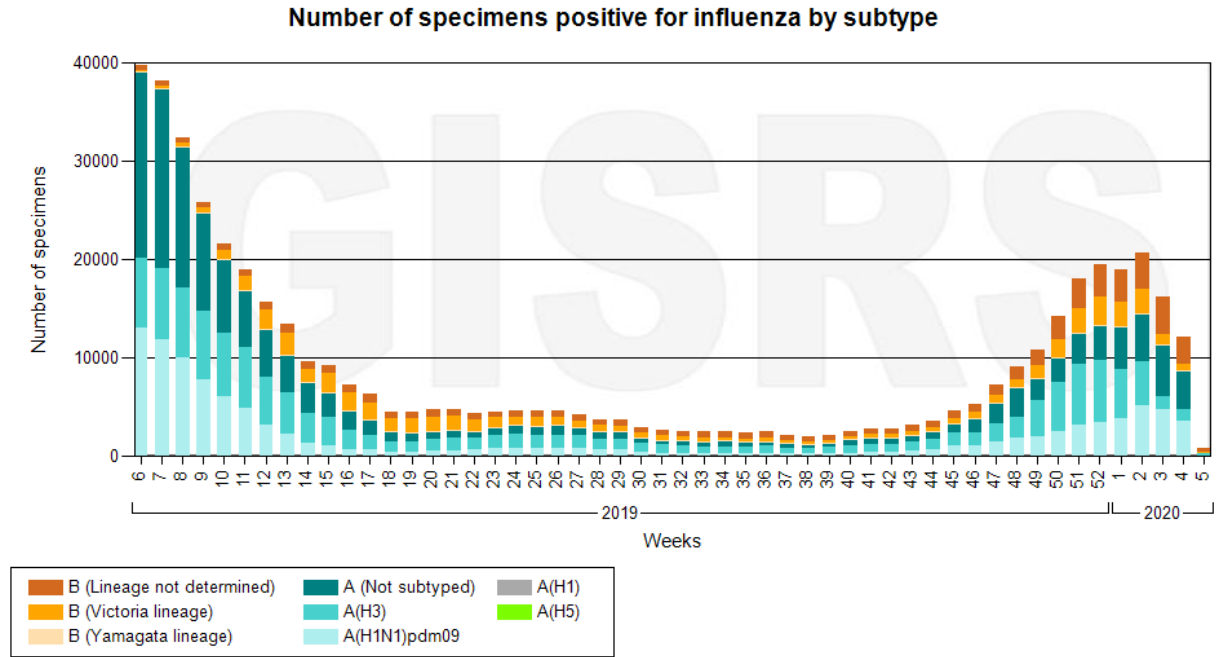

Data source: Global Influenza Surveillance and Response System (GISRS), FluNet (www.who.int/flu-net)
Copyright WHO 2020. All rights reserved.

Kuzey Amerika ülkelerinde influenza aktivitesi artmıştır. İnfluenza A(H1N1) virüsleri baskındır. Ancak influenza B virüsleri (esas olarak B/Victoria soy) geçmiş sezonların bu dönemine göre daha yüksektir. Kanada’da ILI nedeni ile başvuru yüzdesi önceki sezonların ortalama eğrisine benzerdir. Çocuk hasta yatış sayısında azalma olsa da yılın bu dönemi için en yüksek beş yatış sayısından daha yüksektir. Hastaneye yatışların çoğu influenza A(H3N2) ile ilişkilidir. Ancak sentinel pediatrik hastane yatışlarının % 52’si influenza B virüsü ile ilişkilidir. Amerika Birleşik Devletleri’nde influenza B/Victoria virüsleri baskınlığı ile influenza aktivitesi azalmıştır. ILI aktivitesi yüksektir, ancak hastane yatış hızları geçmiş sezonların bu dönemi için benzerdir. Pnömoni ve influenza ilişkili ölüm epidemik eşik altında. 54 influenza ilişkili pediatrik ölümün 37’si influenza B virüsü ile ilişkilidir.

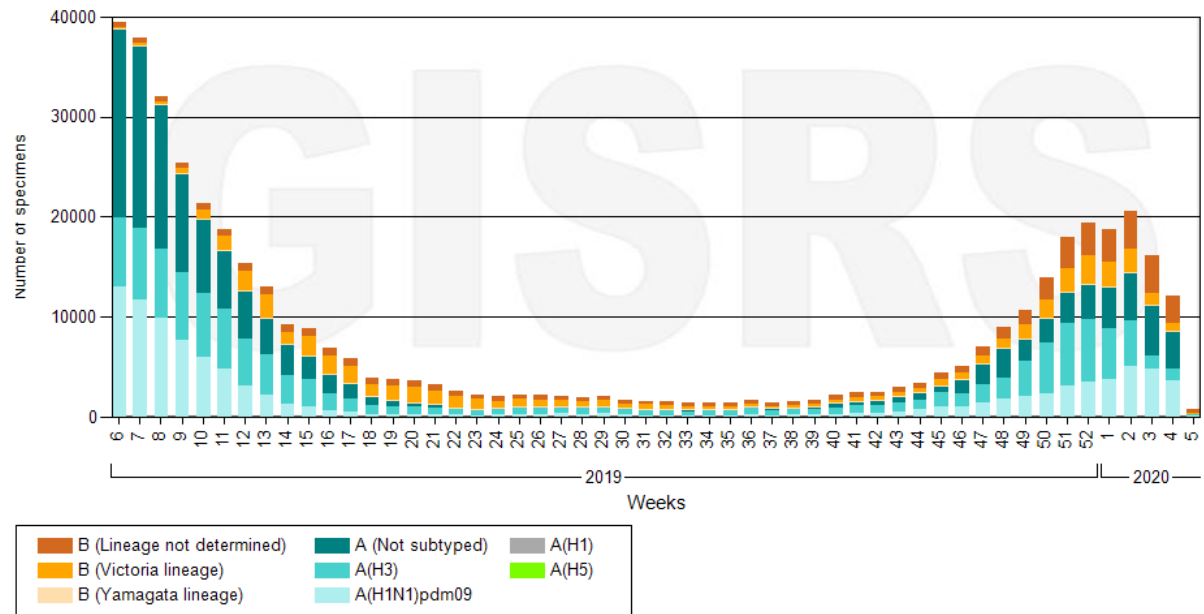

Dünya’da influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

Data source: FluNet (www.who.int/flu-net), GISRS

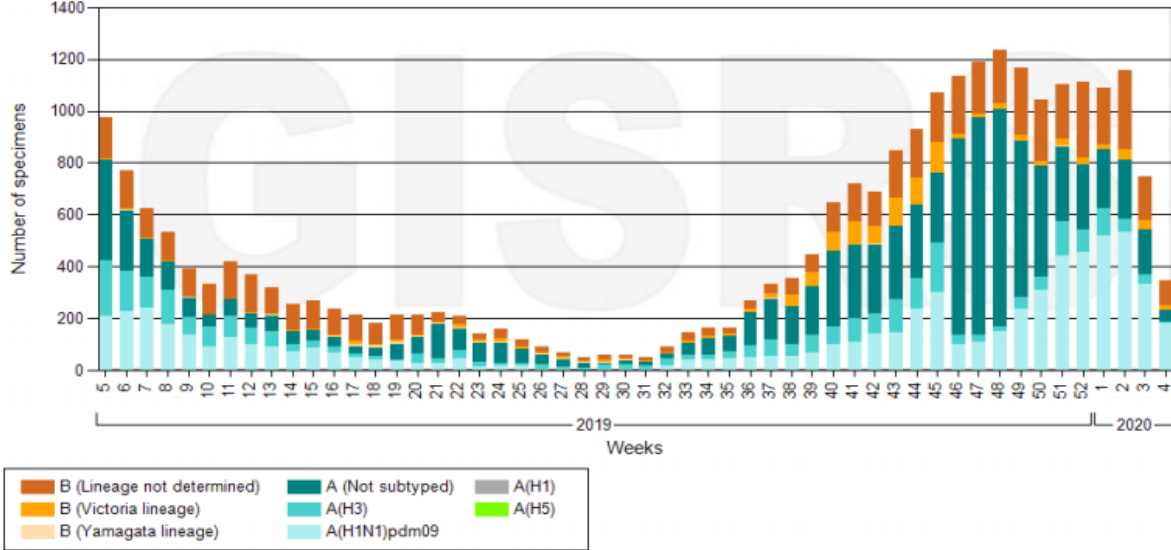
© World Health Organization 2020

Kuzey Yarımkürede influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

Data source: FluNet (www.who.int/flu-net), GISRS

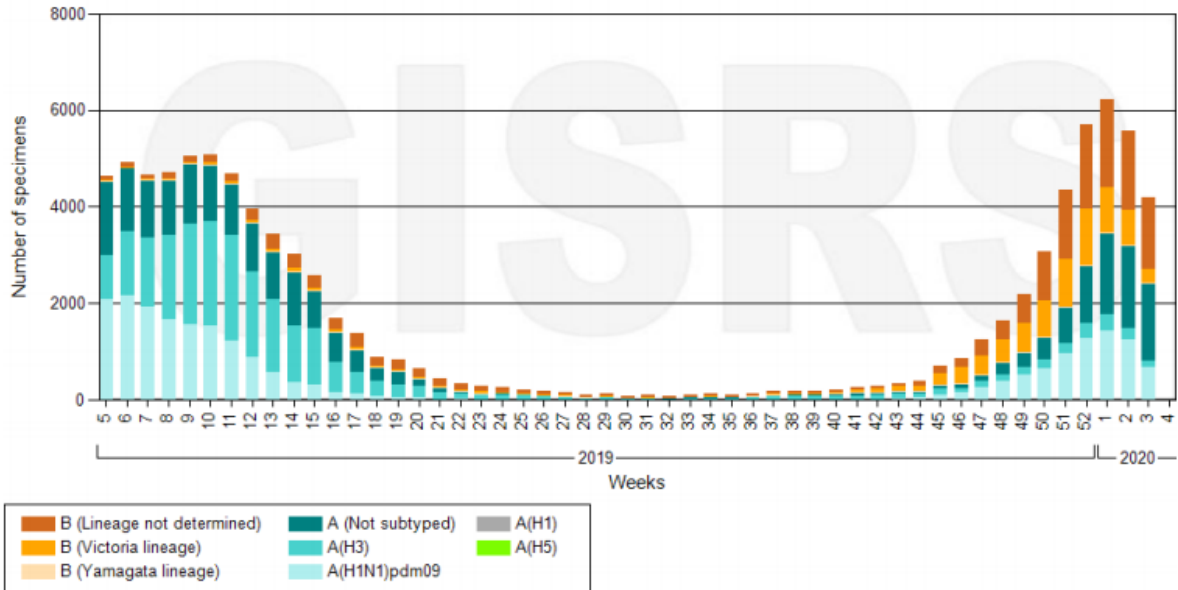
© World Health Organization 2020

Batı Asya'da (Azerbaycan, Bahreyn, Birleşik Arap emirlikleri, Ermenistan, Gazze Şeridi, Gürcistan, Irak, İsrail, Katar, Kıbrıs, Kuveyt, Lübnan, Sudi, Arabistan, Suriye, **Türkiye**, Umman, Ürdün, Yemen) influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

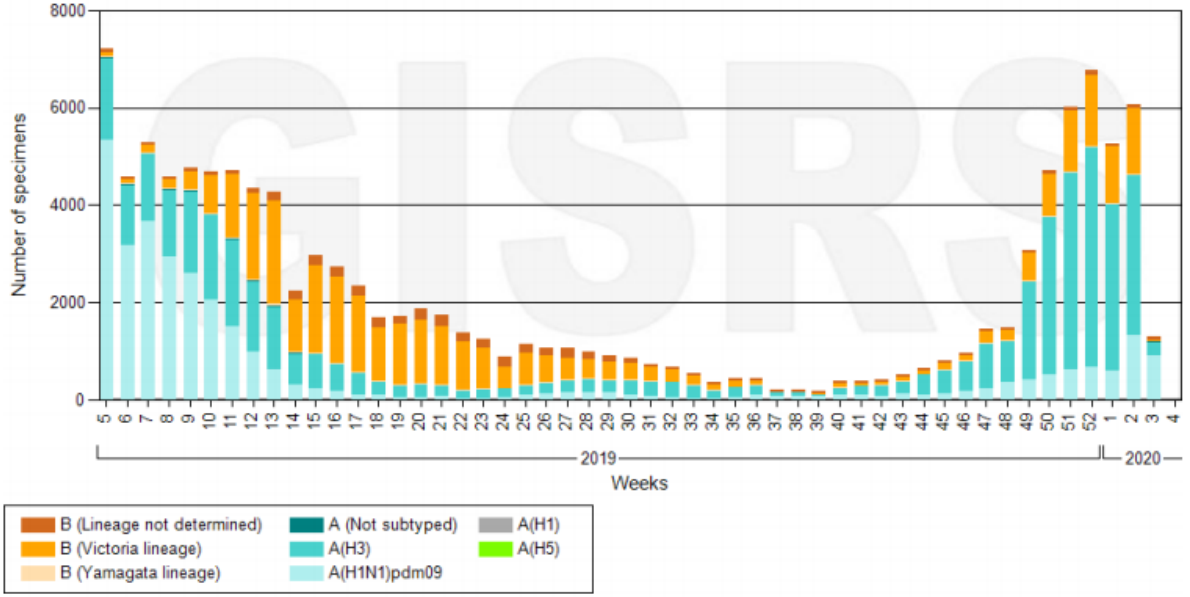
Data source: FluNet (www.who.int/fluinet). Global Influenza Surveillance and Response System (GISRS)
Data generated on 31/01/2020

Kuzey Amerika'da influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

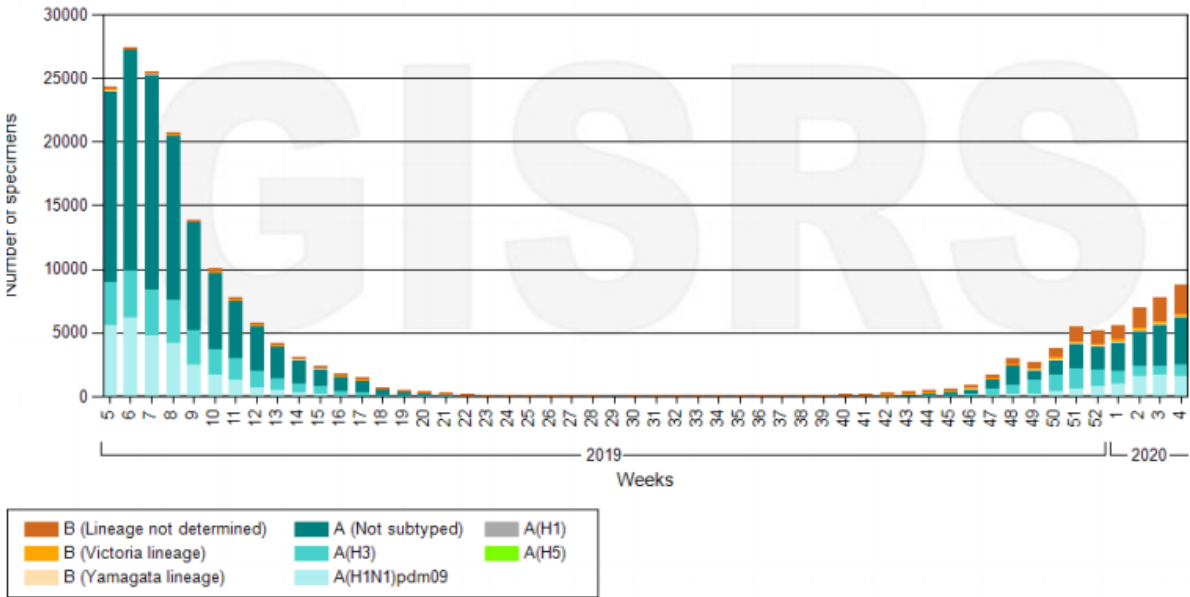

Data source: FluNet (www.who.int/fluinet). Global Influenza Surveillance and Response System (GISRS)
Data generated on 31/01/2020

Doğu Asya’da influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

WHO Avrupa bölgesinde influenza alt tiplerine göre pozitif numune sayısı, 2019/20 influenza sezonu.

2019-2020 İNFLUENZA SEZONU ÖNERİLEN GRİP AŞISI İÇERİĞİ

Kuzey Yarımkürede 2019-2020 grip mevsiminde önerilen grip aşısı içeriği, 21 Şubat 2019

Dörtlü(quadrivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/Kansas /14/2017 (H3N2) benzeri virüs*,
- B/Colorado/06/2017- benzeri (B/Victoria/2/87 soyu) virüs,
- B/Phuket/3073/2013- benzeri (B/Yamagata/16/88 soyu) virüs önerilmiştir.

Üçlü (trivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/Kansas /14/2017 (H3N2) benzeri virüs*,
- B/Colorado/06/2017- benzeri (B/Victoria/2/87 soyu) virüs önerilmiştir.

*Genetik ve antijenik olarak çeşitlilik gösteren influenza A (H3N2) virüs bileşeni ise 21 Mart'ta belirlenmiştir.

https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2019_20_north/en/ linkinden detaylı bilgilere ulaşabilirsiniz.

Güney Yarımkürede 2019-2020 grip mevsiminde önerilen grip aşısı içeriği, 27 Eylül 2019

Dörtlü(quadrivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/South Australia/34/2019 (H3N2)-benzeri virüs,
- B/Washington/02/2019-benzeri (B/Victoria/2/87 soyu)virüs,
- B/Phuket/3073/2013- benzeri (B/Yamagata/16/88 soyu) virüs önerilmiştir.

Üçlü (trivalan) aşısı içeriği için;

- A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-benzeri virüs,
- A/South Australia/34/2019 (H3N2)-benzeri virüs,
- B/Washington/02/2019-benzeri (B/Victoria/2/87 soyu) virüs önerilmiştir.

Güney Yarımkürede 2019-2020 grip mevsiminde kullanılacak grip aşılarının bileşimi hakkında DSÖ Danışma ve Bilgilendirme Toplantısı 23-26 Eylül 2019'da İsviçre'de, Cenevre'de yapılmıştır.https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2020_south/en/ linkinden detaylı bilgilere ulaşabilirsiniz.

HAFTALIK İNFLUENZA (GRİP) SÜRVEYANS RAPORU

Mevsimsel grip ülkemizde ve dünyada her yıl milyonlarca insanı etkilemekte, genel olarak bilindiğinden çok daha fazla sayıda hastane yatışlarına ve ölümlere neden olmaktadır. İnfluenza (grip), influenza virüsünün neden olduğu bir akut solunum yolu hastalığıdır ve dünyada yaygın olarak görülmektedir. İnfluenza klinik olarak, diğer etkenlerin neden olduğu akut solunum yolu enfeksiyonlarından ayırt edilememektedir. Grip genellikle 1-2 haftalık bir sürede tamamen iyileşmekte, ancak yaşlılar, çocuklar ve diğer riskli gruplarda ağır komplikasyonlarla seyredebilmektedir. Bunun yanı sıra ölümlere, ciddi iş gücü kayıplarına ve ekonomik kayıplara neden olabilmekte, epidemi ve pandemilerle seyredebilmektedir. Bu nedenlerle influenza hastalığının takip edilmesi önemlidir.

Sentinel sürveyans, belirlenmiş noktalardan sınırlı sayıda rutin olarak sistematik veri toplanmasını içerir. Bu sürveyans türü ile gerçek zamanlı ve etkin bir biçimde yüksek kalitede veri toplanabilmektedir.

Sentinel İnfluenza Sürveyansı:**Neden Yapılıyor?**

İnfluenza sürveyansı kapsamında tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sentinel sürveyans, ‘İnfluenza Benzeri Hastalık Sürveyansı’ biçiminde 2005 yılından bu yana sürdürülmektedir. Ancak ülkemizde sürdürülen influenza benzeri hastalık sürveyansının ağır/şiddetli influenza vakalarının takip edilmesi ve influenza nedeniyle hastaneye yatan ağır vakaların risk faktörleri ile ilgili bilgilerin toplanması açısından yetersiz olması nedeniyle Aralık 2015 tarihinden itibaren ‘Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ uygulanmaya başlanmıştır.

Genel olarak influenza sürveyansının amacı

- İnfluenza sezonunun başlangıç ve bitiş zamanını tespit etmek ve bunları izlemek,
- Dolaşımdaki virüs suşlarını tespit etmek,
- İnfluenza virüslerinin yapısında meydana gelebilecek değişiklikleri saptamak,
- Dolaşımda farklı bir virüs tipi var ise bu virüs tipini mümkün olduğu kadar erken tespit etmek,
- İnfluenza tedavisinde kullanılan antiviral ilaçlara karşı virüs direncini değerlendirmek,
- Mevsimsel grip için üretilen aşılarında kullanılacak olan virüs tiplerini belirlemek, etkili aşının zamanında güncellenmesini sağlamak için virüsün alt tiplerini veya yeni varyantlarını tanımlamak ve erken dönemde saptamak,
- Ağır/şiddetli influenza vakalarını değerlendirmek,
- İnfluenza nedeniyle hastaneye yatan ağır vakaların risk faktörlerini tespit ve takip etmek ve değerlendirmek
- Hastalığın şiddetini ve virüs suşları ile hastalık şiddeti arasındaki ilişkiyi belirlemek
- Mortalite açısından yüksek risk gruplarını saptamak, izlemek ve virüs suşları ile olan ilişkisini değerlendirmek,

- İnfluenza sezonu dışında ortaya çıkan beklenmedik influenza vakalarını ya da salgınlarını önceden saptamak,
- Yıl boyunca hastalığın seyrini takip etmektir.

Haftalık İnfluenza Sürveyans Raporu, bu sürveyansın haftalık sonuçları ile birlikte ülkemiz ve dünyadaki son durumu özetleyen bir rapordur.

Nasıl Yapılıyor?

Gribin takibi dünya genelindeki ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bölgesel olarak yapılmakta ve bu sayede grip yakından ve güvenli olarak izlenmektedir. İnfluenza hastalığının takibine yönelik sentinel sürveyans çalışması “İnfluenza (Grip) Benzeri Hastalık Sürveyansı” ve “Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı” şeklinde yürütülmektedir.

‘Sentinel İnfluenza Benzeri Hastalık (ILI/IBH/GBH) Sürveyansı’ kapsamında ülkemizin farklı bölgelerinden seçilmiş 21 ilimizde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kars, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Uşak, Van) İstanbul’da 20, diğer illerde 10 aile hekimi olmak üzere toplam 220 aile hekimi görev almaktadır. Aile hekimleri her hafta kendilerine başvuran kişiler içerisinde “grip benzeri hastalık” geçiren hasta sayılarını ve bu hastaların en az birinden aldıkları numuneleri değerlendirilmek üzere göndermektedir. Bu örneklerde influenza virüsleri çalışılmaktadır.

‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı’ kapsamında ise ülkemizin farklı bölgelerinden seçilmiş 6 ilde (Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir, Samsun) seçilmiş hastaneler görev almaktadır. Hekimler hastanede yatan ve SARI vaka tanımına uyan tüm hastalardan aldıkları numuneleri ve hastaneye yatan hasta sayılarını değerlendirilmek üzere göndermektedir. Bu örneklerde influenza ve diğer solunum yolu virüsleri çalışılmaktadır.

Numuneler Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Viroloji Laboratuvarı, Adana Halk Sağlığı Laboratuvarı, Antalya Halk Sağlığı Laboratuvarı, Erzurum Halk Sağlığı Laboratuvarı, İzmir Halk Sağlığı Laboratuvarı, İstanbul Halk Sağlığı Laboratuvarı ve Samsun Halk Sağlığı Laboratuvarı’nda çalışılmaktadır.

Aile hekimleri tarafından haftalık bildirilen “grip benzeri hastalık” ve belirlenmiş hastanelerden bildirilen “ağır akut solunum yolu enfeksiyonları” sayıları ve laboratuvarlardan alınan numune sonuçları birlikte değerlendirilmekte ve Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Daire Başkanlığı tarafından haftalık olarak analizi yapılmaktadır. Analiz sonuçları ile bu raporda yer alan tablolar, grafikler ve değerlendirmeler yayınlanmaktadır.

Sentinel Dışı (Non-Sentinel) İnfluenza Sürveyansı

Türkiye genelinde belirlenen merkezler dışında kalan sağlık kurum ve kuruluşlarında vaka tanımına uyan kişilerden gönderilen örnekler ve vaka bilgi formları değerlendirmeye alınmaktadır. Bu örneklerde influenza ve diğer solunum yolu virüsleri çalışılmaktadır.

Tablo ve Grafiklerin Açıklamaları:

Tablo 1: Bu tabloda, ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında raporda yer alan hafta içerisinde çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2: Bu tabloda, Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında 40. haftadan (30 Eylül 2019 tarihinden) itibaren raporda yer alan hafta da dahil olmak üzere çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3: Bu tabloda, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında, raporda yer alan hafta içerisinde çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4: Bu tabloda, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında 40. haftadan (30 Eylül 2019 tarihinden) itibaren raporda yer alan hafta da dahil olmak üzere çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 5: Bu tabloda, ‘Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında raporda yer alan hafta içerisinde çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 6: Bu tabloda, ‘Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında 40. haftadan (30 Eylül 2019 tarihinden) itibaren raporda yer alan hafta da dahil olmak üzere çalışılan numunelerin sonuçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Grafik 1: Bu grafikte, ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında haftalık çalışılan Grip Benzeri Hastalık (GBH/ILI) numune sayısı ve poliklinik başvuruları içerisinde Grip Benzeri Hastalık yüzdesi yer almaktadır. Her hafta tespit edilen Grip Benzeri Hastalık sayısının, o haftaki sentinel sürveyans kapsamında saptanan poliklinik sayısına oranı esas alınmaktadır.

Grafik 2: Bu grafikte, ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen influenza virüslerinin, alt tiplerine göre sayıları ve çalışılan tüm numuneler içerisindeki influenza pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 3: Bu grafikte, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında haftalık çalışılan Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) numune sayısı ve hastaneye yatan hastalar içinde Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları yüzdesi yer almaktadır. Her hafta tespit edilen Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları sayısının, o haftaki sentinel sürveyans kapsamında hastaneye yatan hasta sayısına oranı esas alınmaktadır.

Grafik 4: Bu grafikte, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen influenza virüslerinin, alt tiplerine göre sayıları ve çalışılan tüm numuneler içerisindeki influenza pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 5: Bu grafikte, ‘Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayısı ve ve pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 6: Bu grafikte, ‘Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen influenza virüslerinin, alt tiplerine göre sayıları ve çalışılan tüm numuneler içerisindeki influenza pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

Grafik 7: Bu grafikte, Nonsentinel İnfluenza Sürveyansı’ kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayıları ve pozitiflik yüzdeleri yer almaktadır.

NOT: Sütunlarda ‘Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı’ kapsamında 21 sentinel ilin bulunduğu bölgelere ait sonuçlar, Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları Sürveyansı’ kapsamında 9 sentinel hastanenin bulunduğu 6 sentinel İl’e ait sonuçlar ayrı ayrı ve Türkiye toplamı yer alırken, satırlarda tespit edilen virüs tipleri yer almaktadır (Tablo 1,2,3,4,5,6)

TABLO - 1
2019-2020GRİP SEZONU
SENTİNEL GBH/ILI SÜRVEYANSI (5. Hafta)

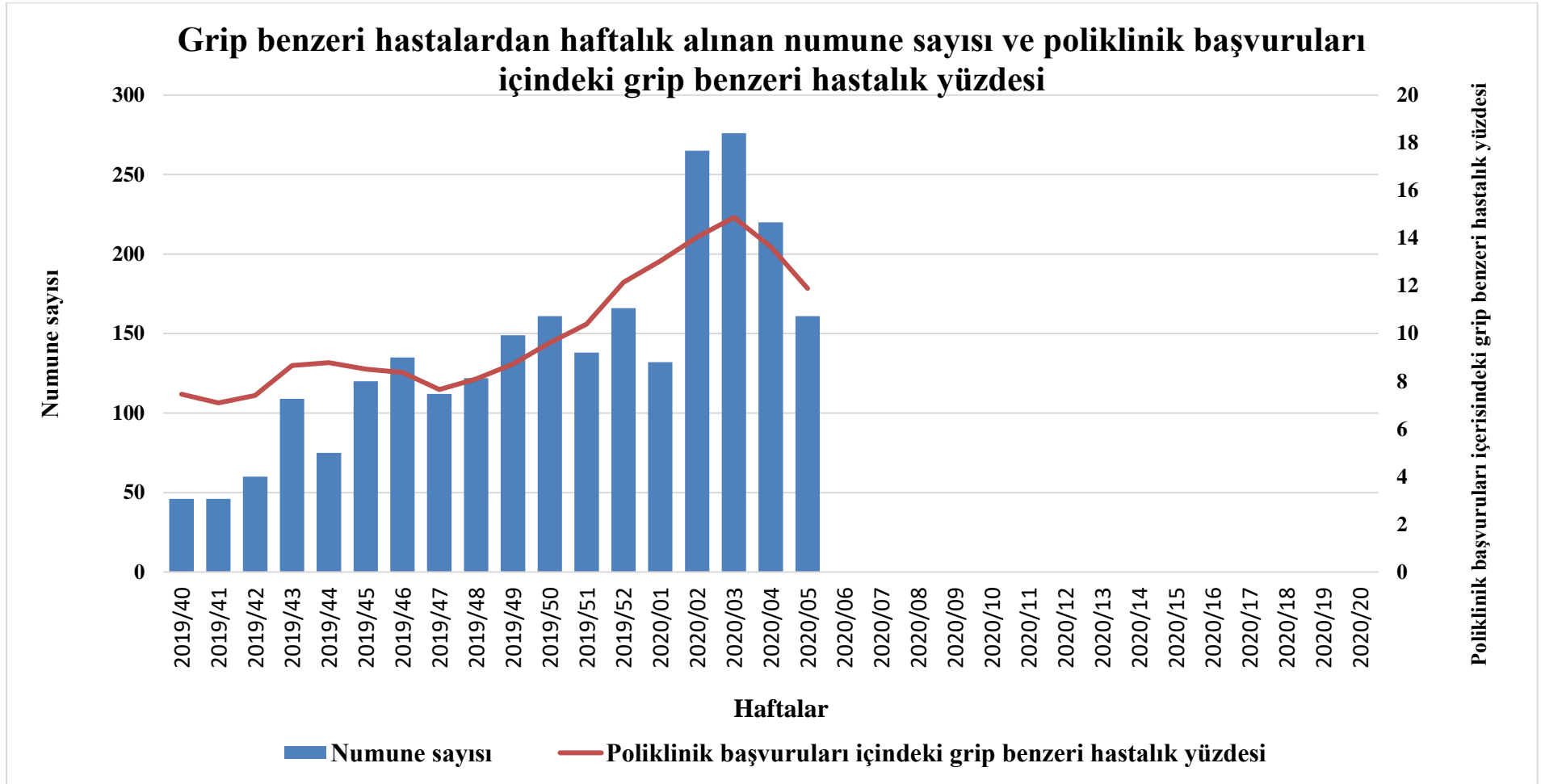
	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çalışılan Numune	29		12		28		12		24		25		31		161	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	11	37,9	6	50,0	20	71,4	4	33,3	7	29,2	14	56,0	21	67,7	83	51,6
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	6	54,5	4	66,7	9	45,0	4	100,0	5	71,4	3	21,4	14	66,7	45	54,2
İnf A/H3N2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf B	5	45,5	2	33,3	11	55,0	0	0,0	2	28,6	11	78,6	7	33,3	38	45,8
Birden fazla inf	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Toplam	11	100,0	6	100,0	20	100,0	4	100,0	7	100,0	14	100,0	21	100,0	83	100,0

*İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır.

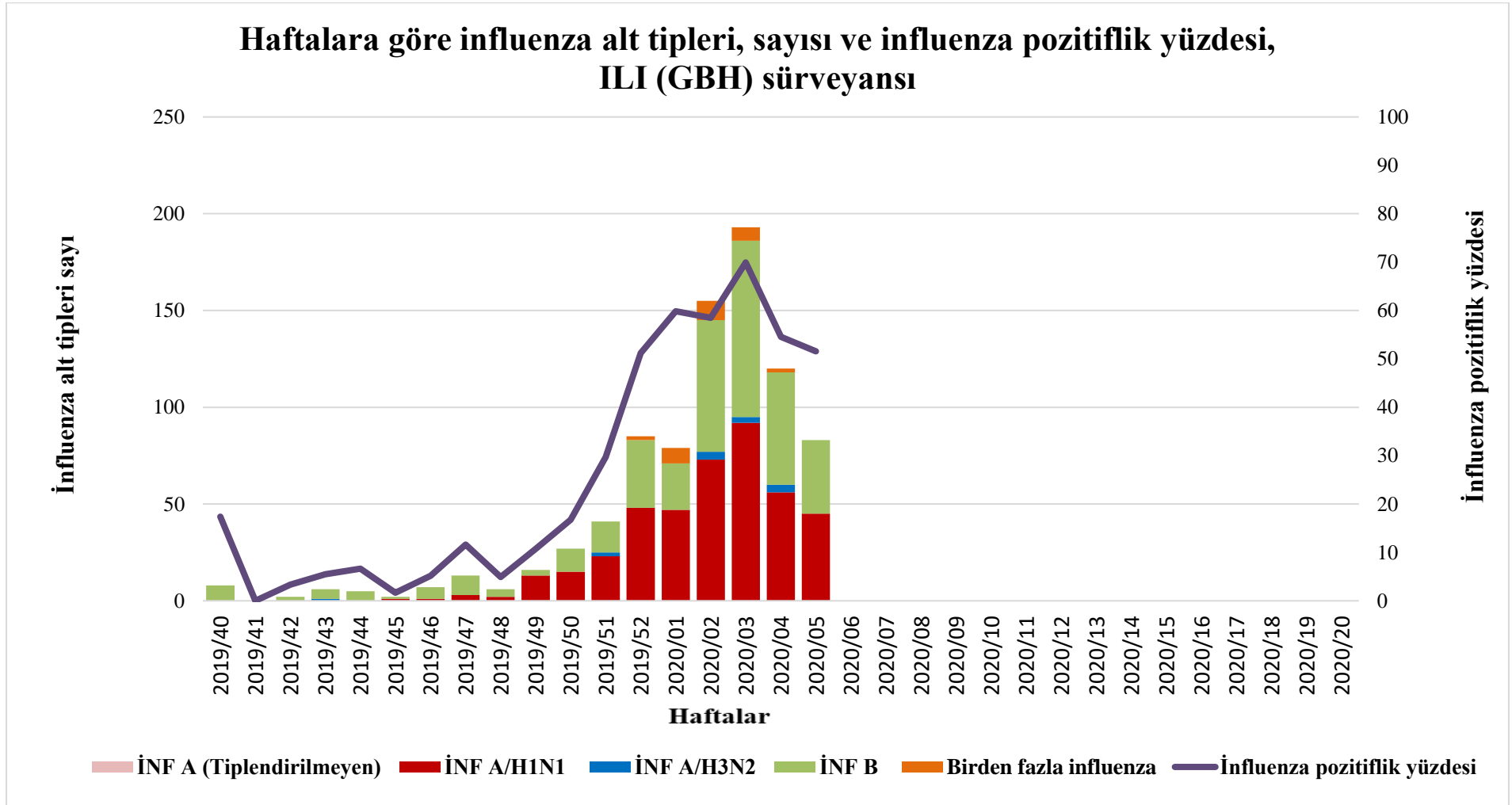
TABLO - 2
2019-2020 GRİP SEZONU
SENTİNEL GBH/ILI SÜRVEYANSI (40 - 5. Hafta)

	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çalışılan Numune	399		332		357		144		405		296		560		2493	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	141	35,3	124	37,3	160	44,8	33	22,9	97	24,0	109	36,8	184	32,9	848	34,0
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	37	26,2	48	38,7	69	43,1	15	45,5	60	61,9	51	46,8	139	75,5	419	49,4
İnf A/H3N2	2	1,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,0	5	4,6	6	3,3	14	1,7
İnf B	101	71,6	49	39,5	91	56,9	18	54,5	36	37,1	52	47,7	39	21,2	386	45,5
Birden fazla inf	1	0,7	27	21,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,9	0	0,0	29	3,4
Toplam	141	100,0	124	100,0	160	100,0	33	100,0	97	100,0	109	100,0	184	100,0	848	100,0

*İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır.

Grafik-1: Ülkemizde Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı kapsamında haftalık çalışılan Grip Benzeri Hastalık (GBH/ILI) numune sayısı ve poliklinik başvuruları içerisinde Grip Benzeri Hastalık yüzdesi.

Grafik-2: Ülkemizde Sentinel Grip Benzeri Hastalık Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi.

TABLO – 3 2019-2020 GRİP SEZONU SENTİNEL SARI SÜRVEYANSI (5. Hafta)

	ADANA		ANKARA		ERZURUM		İSTANBUL		İZMİR		SAMSUN		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	38		34		35		5		1		39		152	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	13	34,2	3	8,8	24	68,6	3	60,0	0	0,0	5	12,8	48	31,6
DSYV Çalışılan Numune	38		34		35		5		1		39		152	
DSYV Toplam Pozitiflik**	13	34,2	11	32,4	5	14,3	1	20,0	0	0,0	3	7,7	33	21,7
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	7	53,8	1	33,3	17	70,8	3	100,0	0	0,0	4	80,0	32	66,7
İnf A/H3N2	0	0,0	1	33,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	2,1
İnf B	6	46,2	1	33,3	6	25,0	0	0,0	0	0,0	1	20,0	14	29,2
Birden fazla inf	0	0,0	0	0,0	1	4,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	2,1
Toplam	13	100,0	3	100,0	24	100,0	3	100,0	0	0,0	5	100,0	48	100,0
Adenovirus	1		0		0		0		0		0		1	3,0
Birden fazla DSYV	3		1		1		1		0		0		6	18,2
Coronavirüs	2		2		0		0		0		1		5	15,2
Enterovirüs	0		0		0		0		0		0		0	0,0
Human Bocavirüs	1		0		0		0		0		0		1	3,0
H.Metapneumovirüs	0		1		0		0		0		0		1	7,7
Parechovirüs	0		0		0		0		0		0		0	0,0
Parainfluenzavirüs	1		1		1		0		0		0		3	9,1
Rhinovirüs	4		0		0		0		0		1		5	15,2
RSV	1		6		3		0		0		1		11	33,3
Diğer	0		0		0		0		0		0		0	0,0
Toplam	13		11		5		1		0		3		33	100,0

*İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

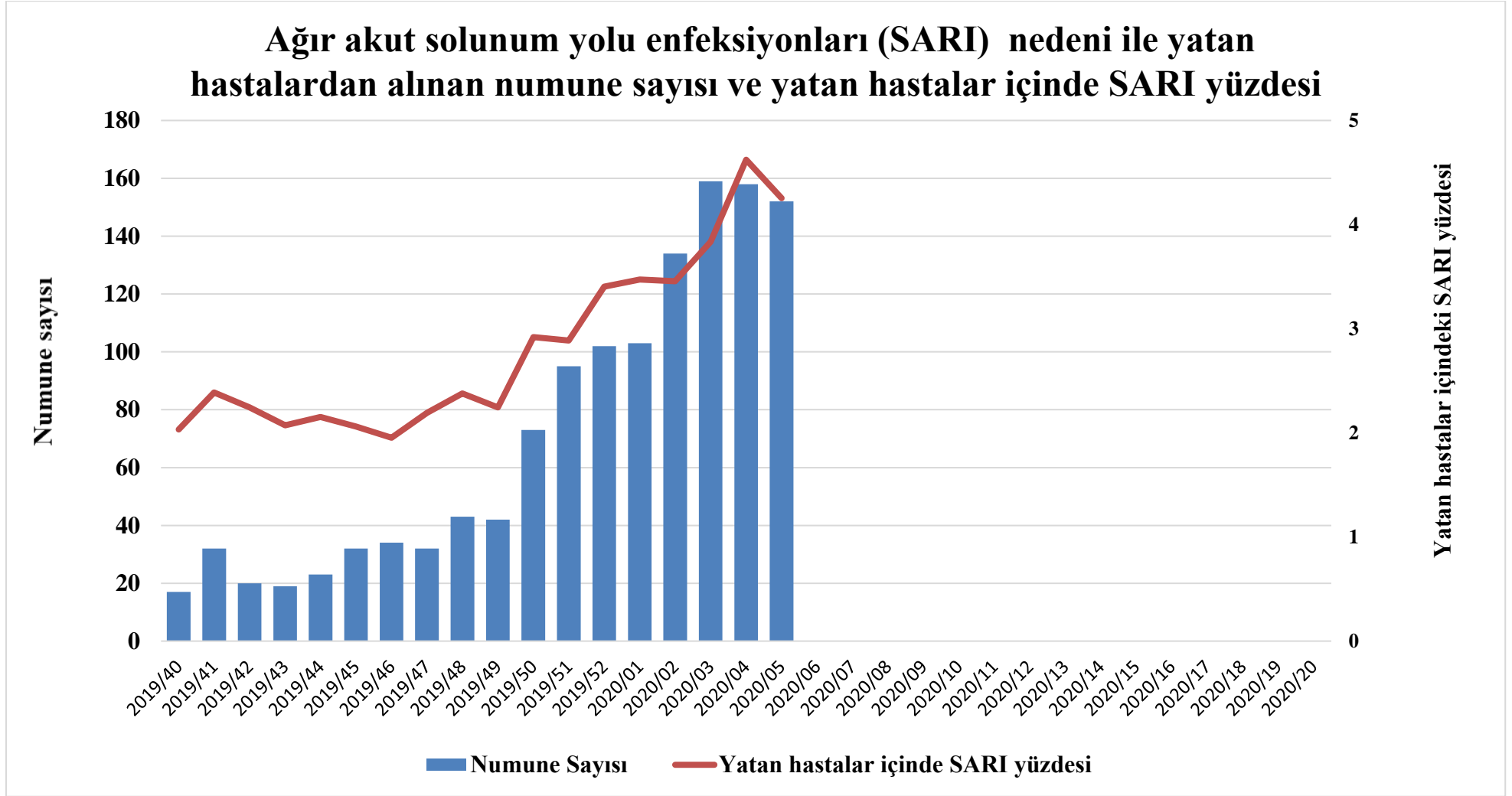
DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri.** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

TABLO – 42019-2020 GRİP SEZONU SENTİNEL SARI SÜRVEYANSI (40 – 5. Hafta)

	ADANA		ANKARA		ERZURUM		İSTANBUL		İZMİR		SAMSUN		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	184		230		389		266		30		171		1270	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	66	35,9	47	20,4	206	53,0	42	15,8	9	30,0	26	15,2	396	31,2
DSYV Çalışılan Numune	184		221		389		266		30		171		1261	
DSYV Toplam Pozitiflik**	56	30,4	74	33,5	105	27,0	128	48,1	2	6,7	19	11,1	384	30,5
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	39	59,1	41	87,2	144	69,9	38	90,5	3	33,3	22	84,6	287	72,5
İnf A/H3N2	0	0,0	1	2,1	0	0,0	1	2,4	0	0,0	0	0,0	2	0,5
İnf B	27	40,9	5	10,6	37	18,0	3	7,1	6	66,7	4	15,4	82	20,7
Birden fazla inf	0	0,0	0	0,0	25	12,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	25	6,3
Toplam	66	100,0	47	100,0	206	100,0	42	100,0	9	100,0	26	100,0	396	100,0
Adenovirus	9		1		3		8		0		1		22	5,7
Birden fazla DSYV	11		7		13		27		0		0		58	15,1
Coronavirüs	10		5		21		2		1		3		42	10,9
Enterovirüs	2		1		1		0		0		0		4	1,0
Human Bocavirüs	1		5		4		9		0		0		19	4,9
H.Metapneumovirüs	0		1		2		7		0		0		10	2,6
Parechovirüs	0		0		1		0		0		0		1	0,3
Parainfluenzavirüs	3		6		11		11		0		2		33	8,6
Rhinovirüs	17		24		39		42		1		9		132	34,4
RSV	2		24		8		22		0		4		60	15,6
Diğer	1		0		2		0		0		0		3	0,8
Toplam	56		74		105		128		2		19		384	100,0

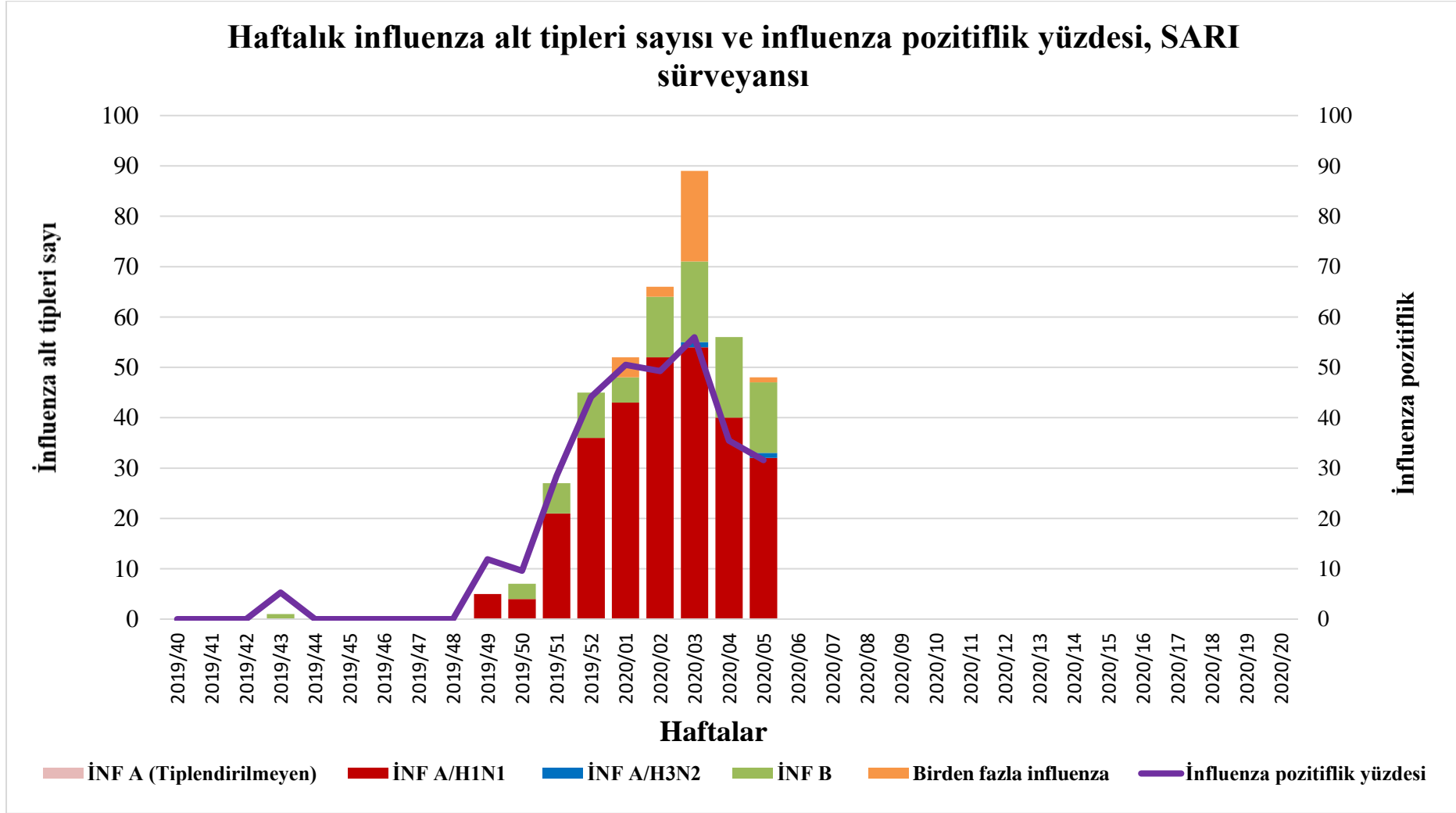
* İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri. ** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

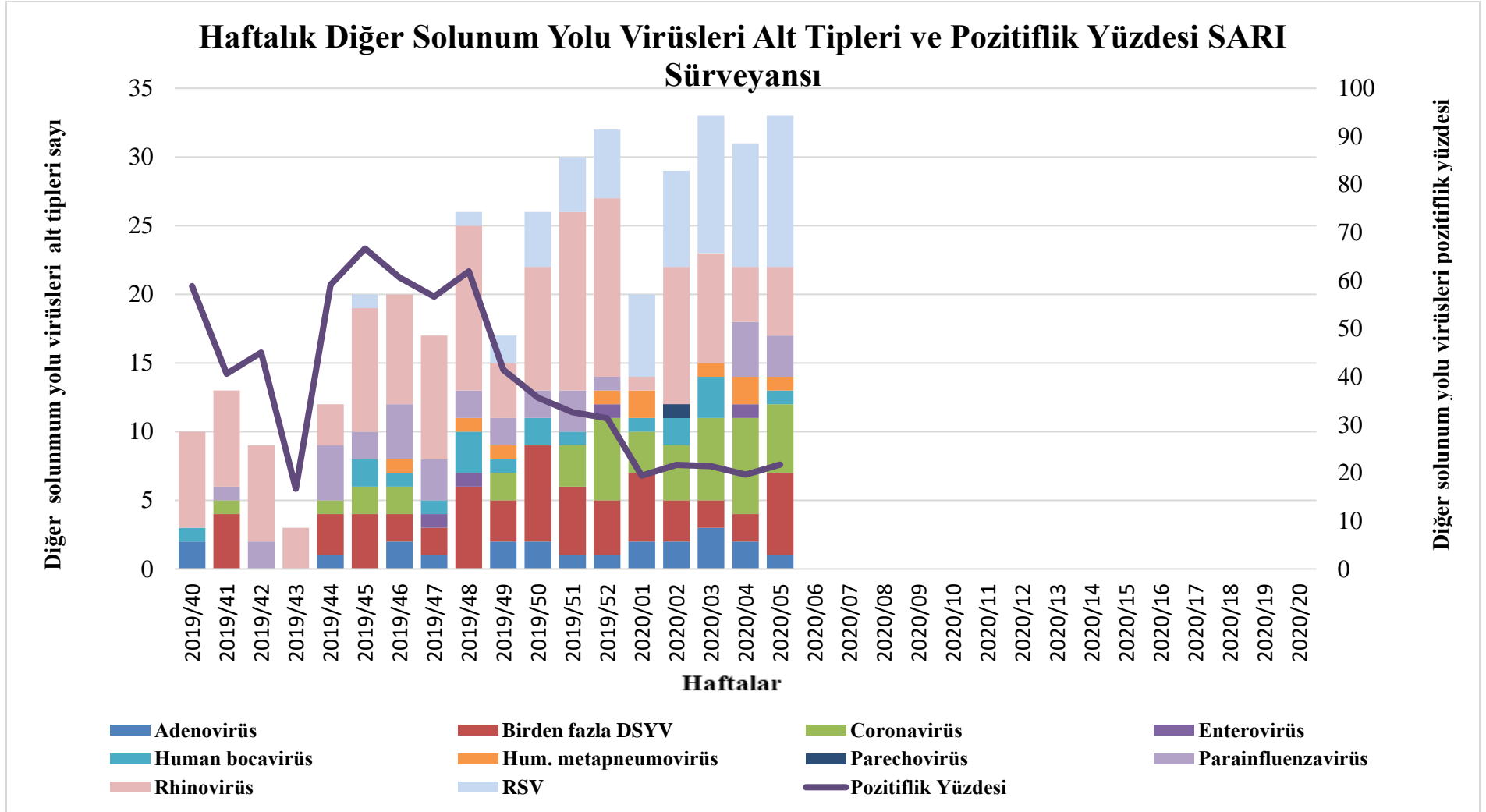

Grafik-3: Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı kapsamında haftalık çalışılan Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) numune sayısı ve yatan hastalar içinde SARI yüzdesi.

Grafik – 4: Ülkemizde Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi.

Grafik – 5: Ülkemizde Sentinel Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları (SARI) Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayısı ve pozitiflik yüzdesinin dağılımı.

TABLO – 52019-2020 GRİP SEZONU NON-SENTİNEL İNFLUENZA SÜRVEYANSI (5. Hafta)

	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	42		31		6		46		36		64		30		255	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	16	38,1	14	45,2	2	33,3	16	34,8	7	19,4	24	37,5	12	40,0	91	35,7
DSYV Çalışılan Numune	30		14		3		36		31		54		21		189	
DSYV Toplam Pozitiflik**	9	30,0	1	7,1	0	0,0	7	19,4	6	19,4	7	13,0	4	19,0	34	18,0
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	15	93,8	9	64,3	2	100,0	14	87,5	5	71,4	15	62,5	5	41,7	65	71,4
İnf A/H3N2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	4,2	0	0,0	1	1,1
İnf B	1	6,3	4	28,6	0	0,0	2	12,5	2	28,6	7	29,2	7	58,3	23	25,3
Birden fazla inf	0	0,0	1	7,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	4,2	0	0,0	2	2,2
Toplam	16	100,0	14	100,0	2	100,0	16	100,0	7	100,0	24	100,0	12	100,0	91	100,0
Adenovirus	1		0		0		0		0		0		0		1	2,9
Birden fazla DSYV	0		0		0		1		0		0		1		2	5,9
Coronavirüs	1		0		0		3		1		2		0		7	20,6
Enterovirüs	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
Human Bocavirüs	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
H.Metapneumovirüs	0		0		0		0		1		2		0		3	8,8
Parechovirüs	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
Parainflenzavirüs	1		0		0		1		1		0		0		3	8,8
Rhinovirüs	3		1		0		1		0		1		2		8	23,5
RSV	3		0		0		1		3		2		1		10	29,4
Diğer	0		0		0		0		0		0		0		0	0,0
Toplam	9		1		0		7		6		7		4		34	100,0

* İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

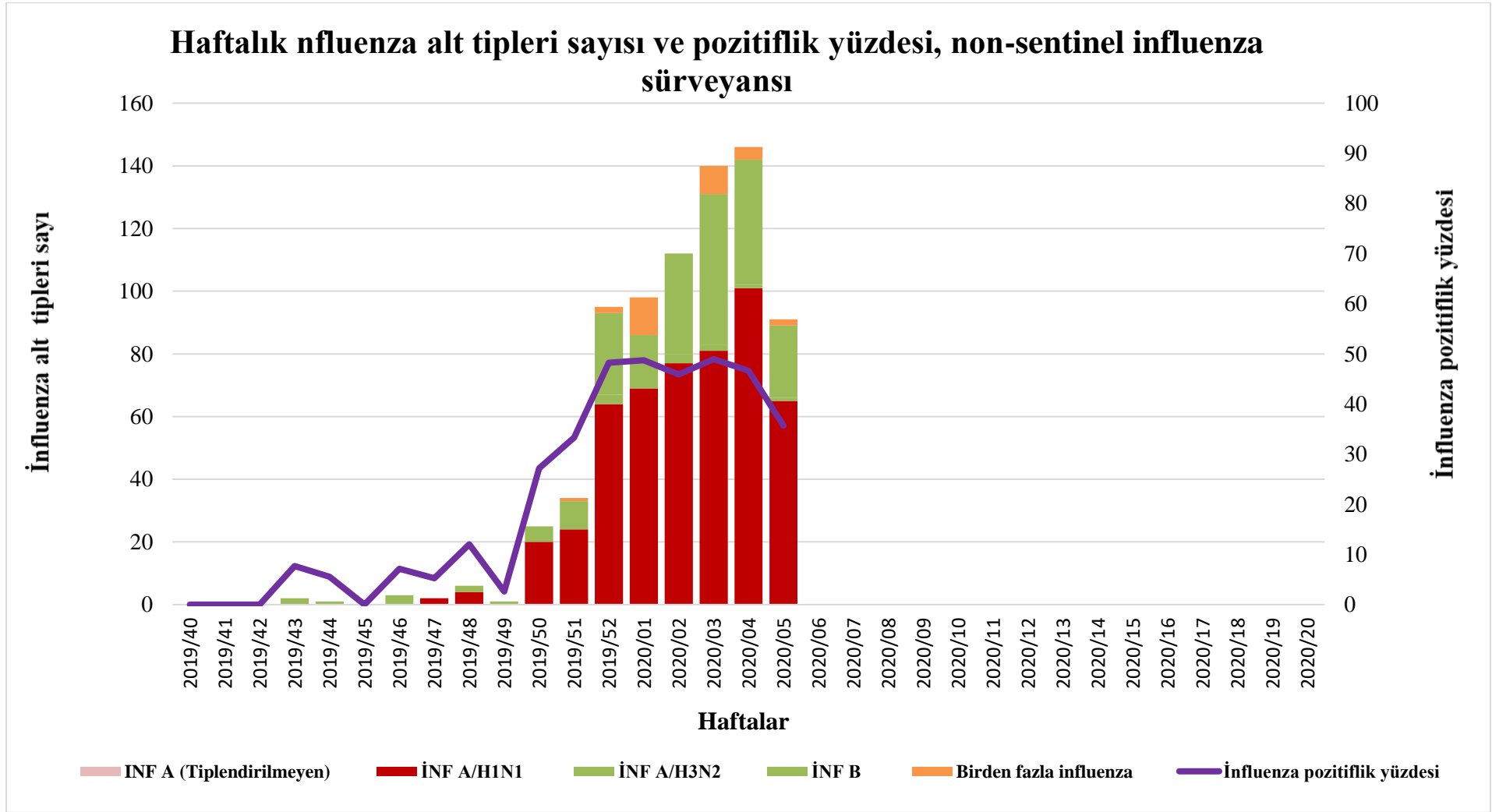
DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri.** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

TABLO – 62019-2020 GRİP SEZONU NON-SENTİNEL İNFLUENZA SÜRVEYANSI (40 - 5. Hafta)

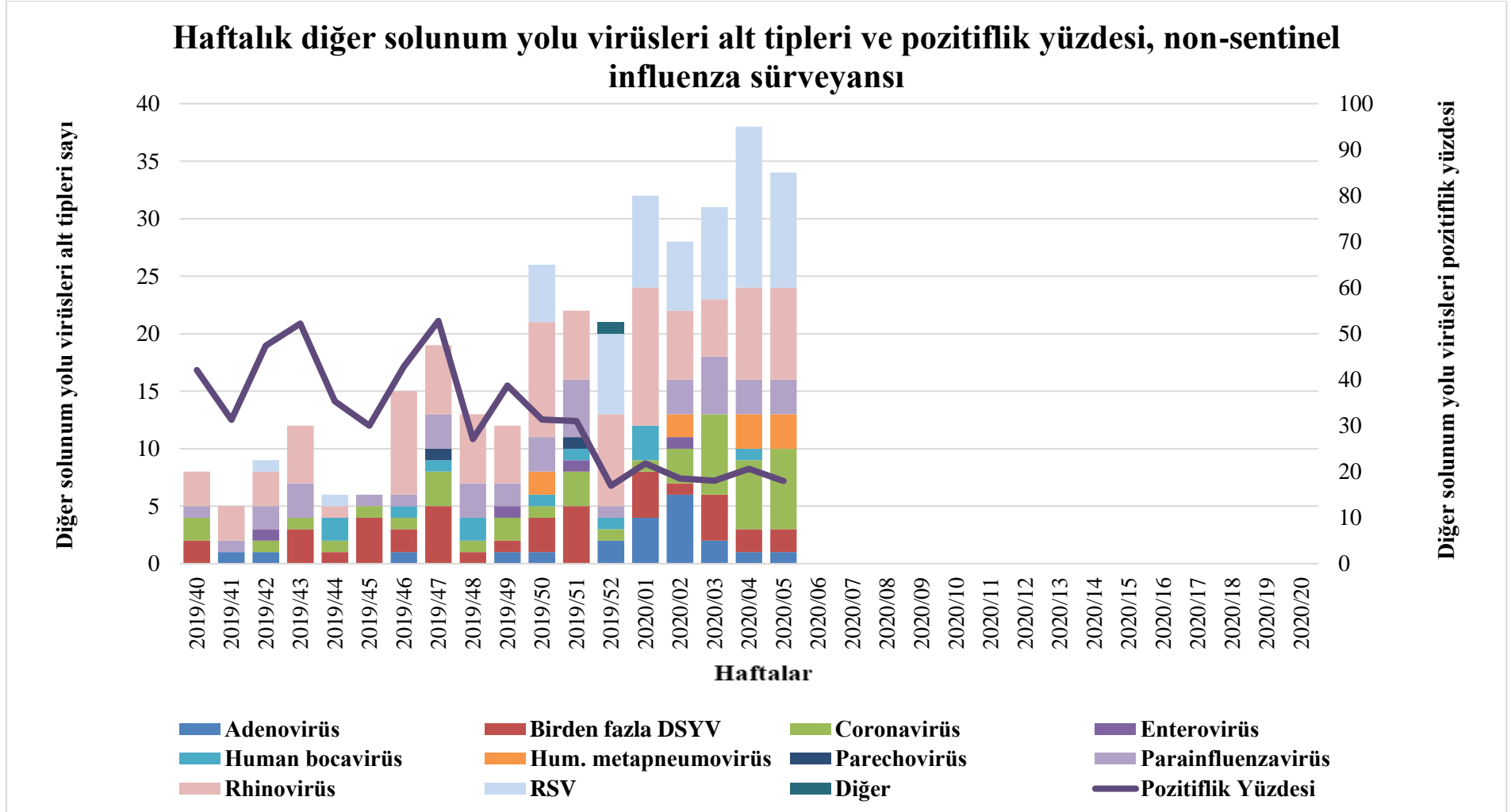
	AKDENİZ BÖLGESİ		DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖL.		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		KARADENİZ BÖLGESİ		MARMARA BÖLGESİ		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnfluenza Çalışılan Numune	202		299		25		270		473		333		377		1979	
İnfluenza Toplam Pozitiflik*	72	35,6	165	55,2	11	44,0	108	40,0	159	33,6	125	37,5	116	30,8	756	38,2
DSYV Çalışılan Numune	163		180		13		166		395		253		215		1385	
DSYV Toplam Pozitiflik**	39	23,9	45	25,0	1	7,7	36	21,7	89	22,5	40	15,8	87	40,5	337	24,3
İnf A	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
İnf A H1N1	43	59,7	109	66,1	7	63,6	65	60,2	119	74,8	83	66,4	81	69,8	507	67,1
İnf A/H3N2	1	1,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	4	3,2	1	0,9	7	0,9
İnf B	28	38,9	26	15,8	4	36,4	43	39,8	39	24,5	35	28,0	34	29,3	209	27,6
Birden fazla inf	0	0,0	30	18,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	2,4	0	0,0	33	4,4
Toplam	72	100,0	165	100,0	11	100,0	108	100,0	159	100,0	125	100,0	116	100,0	756	100,0
Adenovirus	7		1		0		4		6		1		2		21	6,2
Birden fazla DSYV	4		7		0		10		5		1		13		40	11,9
Coronavirüs	8		11		0		4		5		9		5		42	12,5
Enterovirüs	0		0		0		1		1		0		2		4	1,2
Human Bocavirüs	0		5		0		1		2		0		5		13	3,9
Hum.Metapneumovirüs	0		1		0		0		4		3		2		10	3,0
Parechovirüs	1		0		0		0		1		0		0		2	0,6
Parainfluenzavirüs	3		3		0		4		12		2		16		40	11,9
Rhinovirüs	11		15		1		10		20		13		34		104	30,9
RSV	4		2		0		2		33		11		8		60	17,8
Diğer	1		0		0		0		0		0		0		1	0,3
Toplam	39		45		1		36		89		40		87		337	100,0

* İnfluenza toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden ve İnfluenza A ve İnfluenza B için hesaplanmaktadır

DSYV:Diğer Solunum Yolu Virüsleri. ** DSYV toplam pozitiflik laboratuvarında incelenmeye uygun olan numune sayısı üzerinden hesaplanmaktadır

Grafik – 6: Ülkemizde Non-sentinel İnfluenza Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen İnfluenza alt tipleri sayısı ve İnfluenza pozitiflik yüzdesi.

Grafik – 7: Ülkemizde Non-sentinel İnfluenza Sürveyansı kapsamında haftalık tespit edilen diğer solunum yolu virüsleri alt tipleri sayısı ve pozitiflik yüzdesinin dağılımı.

GRİBE KARŞI ALINACAK ÖNLEMLER

1- Kişisel Korunma Önlemleri

- Hasta kişiler ile yakın temastan kaçınmalıdır.
- Grip benzeri bir hastalık geçirildiğinde evde istirahat etmelidir.
- Hastayken, hastalığı bulaştırmamak için mümkün olduğunca diğer insanlarla temas sınırlandırılmalıdır.
- Aksırma ve öksürme esnasında burun ve ağız kağıt mendille kapatılmalı ve kullanılan kağıt mendil çöp kutusuna atılmalıdır.
- Sabun ve su ile eller sık sık yıkanmalıdır.
- Bulaşma yollarından olan ağız, burun ve gözlere kirli ellerle temas etmekten kaçınmalıdır.
- Yüzeyler sık sık temizlenmelidir.

2- Grip Aşısı

Grip nedeniyle ciddi hastalık riski taşıyan belirli gruplar mevcuttur ve bu gruplar için korunma büyük önem taşır. Bu sebeple, 65 yaş ve üzerindeki kişiler ile yaşlı bakımevi ve huzurevinde kalan kişilerin bu durumlarını belgelendirmeleri halinde sağlık raporu aranmaksızın; gebeler, astım dahil kronik akciğer ve kalp-damar sistemi hastalığı olan erişkin ve çocuklar, şeker hastalığı dahil herhangi bir kronik metabolik hastalığı, kronik böbrek yetmezliği, kan hastalığı veya bağışıklık sistemi baskılanmış olan erişkin ve çocuklar ile 6 ay- 18 yaş arasında olup uzun süreli aspirin tedavisi alan çocuk ve gençlerin hastalıklarını belirten sağlık raporuna dayanılarak, hekim tarafından reçete edildiğinde, yılda bir defaya mahsus olmak üzere grip aşısı bedelleri, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından Sağlık Uygulama Tebliği kapsamında karşılanmaktadır. Bu kişiler hekime başvurarak reçete ile eczanelerden aşılarını alabilirler.

Diğer önemli bir risk grubu da sağlık çalışanlarıdır. Sağlık çalışanları, hem kendileri birçok hastayla karşılaştıkları için risk altındadırlar, hem de kendileri hasta olduklarında başka insanlara hastalık bulaştırma riski taşırlar. Sağlık çalışanları için Sağlık Bakanlığımız tarafından her yıl grip aşısı temin edilmekte ve ücretsiz uygulanması yapılmaktadır.

Bazı kişiler için ise grip aşısı uygulanması tıbbi açıdan sakıncalı olacağı için yasaktır. Bunlar yumurta alerjisi olanlar (yumurta yediğinde ciddi allerjik reaksiyon geçirenler), geçmişte grip aşısı uygulanmasıyla ciddi allerjik reaksiyon gelişmiş olanlar ve 6 aydan küçük bebeklerdir. Orta dereceli ya da ciddi ateşli bir hastalık geçirmekte olan kişilerin geçirdiği hastalığın belirtileri azaldıktan sonra aşılanmaları daha uygun olacaktır.

Yukarıda sayılan risk gruplarındaysanız grip geçirdiğinizi düşündüğünüzde hekime müracaat ediniz. Ayrıca, grip geçirdiğinizde belirtileriniz ağırlaşır (nefes darlığı, göğüs ağrısı, bilinç bulanıklığı, yüksek ateş, öksürük gibi belirtilerin ortaya çıkması) bir hekime başvurun ve tavsiyelerine göre gerekli ilaçları kullanın. Antibiyotikler gribe tedavi etmezler, bu nedenle hekim tavsiyesi dışında antibiyotik kullanmayın.

İNFLUENZA SÜRVEYANSINA KATKI SAĞLAYAN SAĞLIK KURULUŞLARI

ANKARA

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Bulaşıcı Hastalıklar Dairesi Başkanlığı,
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarları ve Biyolojik Ürünler Dairesi Başkanlığı,
Ankara İl Sağlık Müdürlüğü,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Dr.Sami Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk ve Sağlığı Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Abdurrahman Çağlar,
Emel Ünal,
Fehmi Özgür Özgün,
Halit Aslan,
Sevinç Yılmaz Yeltekin,
Seyyide Ayşenur Kuzucu Üşümüş,
Suha Özkan,
Vural Dirimeşe,
Yıldırım Bayazıt,
Zeliha İmamoğlu

ADANA

Adana İl Sağlık Müdürlüğü,
Adana Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adana Şehir Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Aylin Sulu Yalçın,
Ayşe Erden,
Esin Akyıldız,
Esra Akyürek,
Halit Çabuk,
Işıl Merdan,
Mehmet Canhilal,
Seher Süheyla Evrücke,
Sibel İncesoy,
Yıldız Seçilmiş,

ANTALYA

Antalya İl Sağlık Müdürlüğü,
Antalya Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Aile Hekimleri;

Alper Arı,
Ayten Özçakır,
Burçin Kayaalp,
Feyza Yücel,
Halil İbrahim Yılmaz,
Özlem Celayir,
Selma Karakurt,
Şahin Giray Küfeciler,
Tolga Erdoğan,
Uğur Yaşar Şatiroğlu,

BURSA

Bursa İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Demet Başak Özal,
Engin Muhlis Erdoğan,
Figen Duygulu,
İlknur Gürel,
İsmail Serkan Ursavaş,
Nilgün Nilüfer Yiğitalp
Ömer Burç,
Rıfat Halaç,
Salim Erdal Erdem,
Uğur Köksal,

DIYARBAKIR

Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Berivan Güzel,
Celal Canpolat,
Ekrem Kaplan,
Ferat Üngür,
Jiyan Demir,
Mehmet Agah Gür,
Mehmet Nevzat Karahan,
Suat Anlı,
Şeyhmus Çakır,
Zelal Kolçak Dolu,

EDİRNE

Edirne İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Binnur Tağtekin Sezer,

Can Şimşek,

Ersin Berber,

Esra Tekinarslan,

Güner Atlı,

Hakkı Özgür,

Mert Boztaş,

Özlem Önal,

Ruhsar Tuncer,

Sabri Şen,

ERZURUM

Erzurum İl Sağlık Müdürlüğü,

Erzurum Halk Sağlığı Laboratuvarı,

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Erzurum Bölge Eğitim Araştırma Hastanesi,

Aile Hekimleri;

Ayhan Şendur,

Efrail Çetin,

Gökburak Atabay,

Orhan Nihat Odabaş,

Özgür Demir Cinisli,

Özlem Kiki,

Semra Tan Kamacı,

Sibel Yıldırım,

Sunay Şahin,

Temel Macit,

İSTANBUL

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü,
İstanbul Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Bakırköy Dr.Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Kartal Dr. Lutfi Kırdar Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Abdullah Ozan Polat,
Battal Emre Şahin,
Beray Bayar,
Candaş Ender Sevindi,
Chakı Rasıt,
Cuma Kahveci,
Figen Yaşar Şen,
Hakkan Hekimoğlu,
Hamit Saraçoğlu,
Hüseyin Yılmaz Tanca,
Ilgın Karaca Kuru,
Julius NjumeEpie,
Koray Çehreli,
Necla İcralar Emin,
Özlem Aydoseli
Safiye Kırbaş,
Salim Çallı,
Sayragül Şişmanlar Rakıcı,
Selda Handan Karahan Saper,
Selma Ünlüer,

İZMİR

İzmir İl Sağlık Müdürlüğü,
İzmir Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Dr. Suat Seren Göğüs Hastalıkları ve CerrahisiEğitim ve
Araştırma Hastanesi,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Ahmet Murat Oral,
Ahmet Özen,
Dilek Gülenay
Güzin Şehirli,
Kenan Ayık
Mediha Gül Atay,
Mehmet Tuna Altılı,
Nur Şehnaz Hatipoğlu,
Özgür Ulukök,
Ramazan Taner Özkara

KARS

Kars İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Ali Osman Arpacı,
Aygül Taşdemir,
Mehmet Kadioğlu,
Murat Akbulak,
Ramazan Çoban
Saadet Nur Hacısalihoğlu,
Sinan Karataş,
Şeyma Beytut
Yakup Raşidoğlu,
Yeşim Taşdemir

KOCAELİ

Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Alperen Payza,
Canan İnci Gürel,
Erol Altıokka,
Fatih İğit,
Mehmet Ayas,
Melike Şen Külcü,
Muhammed Karabulut,
Nazım Uzunca,
Öykü Denizeri,
Özlem Sezer,

KONYA

Konya İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Ayşe Turhan,
Fadim Özyurt,
Gürhan Cıvcık,
Mehmet Sarıbaş,
Muammer Aysu,
Necibe Bayrak,
Neşe Yüçetürk,
Özgür Önal,
Şule İzgi,
Üzeyir Özek,

MALATYA

Malatya İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Arzu Uymaz,
Ekrem Ardeşir Doğan,
Gamze Erbaş,
Lale Dalkaya,
Mahsuni Karaaslan,
Memet Deniz,
Nur Ekmen Gürbüz,
Özlem Sarıcı Üzmez,
Seyid Çiftçi,
Tarkan Şahin,

MUĞLA

Muğla İl Sağlık Müdürlüğü,
Aile Hekimleri;

Ali Çekem,
Ayfer Gürcan,
Engin Balcı,
Gülçin Sivrikaya Oğuz,
Halil Çetinkaya
İbrahim Yağmur Savran,
İsmail Eser,
Mehmet Ali Karaosmanoğlu,
Mustafa Yakışıklı
Özer Bektaş,

SAMSUN

Samsun İl Sağlık Müdürlüğü,
Samsun Halk Sağlığı Laboratuvarı,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Samsun Eğitim Araştırma Hastanesi,
Aile Hekimleri;

Ali Tüter,
Esin Kelkitli,
Fatma Malay,
Filiz Güven,
Fisun Köse,
Kenan Karadeniz,
Mustafa Özkesen,
Mustafa Turhan,
Özkan Barutçu,
Pervin Pehlivan,

SİVAS

Sivas İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ahmet Yılmaz,
Cemalettin Gürbüz,
Gökhan Tan,
Gürbüz Yıldız,
İlknur Yalçın,
Mehmet Tarık Can,
Meltem Rüyam Başer,
Murat Bulut,
Sedat Metin,
Selami Kurt,

ŞANLIURFA

Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ahmet Fevzi Örer,
Aida Ateş,
İbrahim Halil Ağrıç,
Mehmet Kayacan,
Mehmet Cavur,
Mustafa Korkmaz,
Okan Ürkmez,
Rümeysa Saraç,
Şebnem Tercan,
Şükran Atbinici,

TEKİRDAĞ

Tekirdağ İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Alişah Büyükyatıkçı,
Emsal Gemici,
Ercan Boyraz,
Gonca Kök,
Melike Çelik,
Nilay Gülümser,
Sema Bilgili,
Sibel Ünal,
Ufuk Çınar,
Yalçın Öztürk,

TRABZON

Trabzon İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ayhan Çanakçı,
Aynur Yıldız Yaylı,
Aysel İmamoğlu,
Bahar Birinci,
Dilaver Yıldırım,
Hasan Eraydın,
Hüseyin Türkoğlu,
Semiha Aydın,
Serkan Özdemir,
Şükrü Özgün,

UŞAK

Uşak İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Ali Kuş,
Derviş Şahin,
Fatma Dönmez,
Filiz Özer Kaya,
İmran Ekim,
İzzet Göker Küçük,
Mehmet Karasu,
Muhammed Emin Pür,
Özkan Özer,
Türker Çelik,

VAN

Van İl Sağlık Müdürlüğü,

Aile Hekimleri;

Abdullah Sakman,
Fatma Şahin,
Hikmet Sarıbulak,
Kasım Nergiz,
Muhammed Nuri Akbaş,
Murat Eren,
Ömer Demir,
Ömer Sezer,
Sinan Özgökçe,
Teyyar Abi,